

Forslag til lov om ændring af lov om lægemidler.

(Lovforslag nr. L 221).

Medlemmer af Folketinget Villy Søvnald (SF), Anne Baastrup (SF) og Jes Lunde (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forebyggelse af og hjælp til løsning af gældsproblemer. (Beslutningsforslag nr. B 119).

Indenrigsministeren (Karen Jespersen) har meddelt mig, at hun ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig:

Regionalpolitisk redegørelse år 2000. (Redegørelse nr. R 12).

Eksemplarer er omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Jeg foreslår, at forhandlingen om denne redegørelse finder sted onsdag den 12. april 2000. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette forslag som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Retsudvalget har afgivet beretning om visse ændringer i kasinolovgivningen. (Beretning nr. 2).

Eksemplarer er omdelt.

Den socialdemokratiske folketingsgruppe har meddelt mig, at den har udpeget medlem af Folketinget Pernille Blach Hansen som nyt medlem til Danmarks Nationalbanks repræsentantskab for den resterende del af indeværende funktionsperiode i stedet for medlem af Folketinget Jacob Buksti, der er blevet trafikminister.

Den radikale folketingsgruppe har meddelt mig, at den har udpeget medlem af Folketinget Elisabeth Arnold som nyt medlem til Danmarks Nationalbanks repræsentantskab for den resterende del af indeværende funktionsperiode i stedet for medlem af Folketinget Jørgen Estrup, der er udtrådt af Folketinget.

De pågældende er herefter valgt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministrene.

Spørgetiden

Spm. nr. S 1725

1) Til statsministeren af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Vil statsministeren erkende, at det vil være yderst udemokratisk at afholde en folkeafstemning om eventuel dansk tilslutning til euroen allerede i september eller oktober i år?«

Skriftlig begrundelse

Det forlyder, at regeringen overvejer en hurtig folkeafstemning om Danmarks forhold til euroen allerede i september eller oktober. Der er indlysende taktiske årsager til, at regeringen overvejer en sådan kupagtig fremgangsmåde. For det første klarer euroen sig dårligt, og tiden arbejder ikke for tilhængerne. Hertil kommer, at der venter en ny unionstraktat i december med yderligere centralisering og magt til de overstatslige unionsorganer. Derfor kunne eurotilhængerne have taktiske fordele af en salamimetode, hvor de enkelte unionsskridt deles op.

Men heroverfor står hensynet til demokratiet. Afstanden mellem EU-eliten og befolkningen er i disse år voksende, og en lynafstemning, som ikke giver tid til en ordentlig debat, vil uanset udfaldet af folkeafstemningen øge denne afstand og skabe dyb frustration i en stor del af befolkningen. Regeringen og et stort flertal i Folketinget har støttet, at DUPI i øjeblikket får udarbejdet en ekspertredagørelse om euroen. Hvis en folkeafstemning gennemføres allerede i september, bliver der reelt ikke tid til en debat herom. Folketinget får også kun mulighed for en enkelt debat her i foråret. Hvis folkeafstemningen placeres i Folketingets sommerpause (juni-oktober), vil det ikke være muligt at gennemføre forespørgselsdebatter i de afgørende måneder inden folkeafstemningen. Folketingets Præsidium har hidtil kategorisk og uden hensyn til saglige argumenter afvist forespørgselsdebatter i sommerpausen.

Hertil kommer, at ØMU-reglerne kan blive ændret i den kommende Nicetraktat. Der er allerede fremsat konkrete forslag om ændring i traktatens bestemmelser om euroen, og der vil

komme forslag om harmonisering af social- og arbejdsmarkedspolitikken. Det vil derfor være helt urimeligt at tage stilling til dansk tilslutning til euroen, før vi kender disse nye traktatregler. Af demokratiske grunde må en folkeafstemning om euroen derfor afvente et eventuelt ja ved en folkeafstemning om Nicetraktaten.

Keld Albrechtsen (EL):

EU-Kommissæren Pedro Mira har i går sagt, at hvis Danmark stemmer nej ved folkeafstemningen om euroen, bliver vi smidt ud af EU. Det er naturligvis noget vrøvl, og jeg håber også, statsministeren vil understrege, at det er noget vrøvl.

Men han har også sagt – og det er jo beklageligvis ikke noget vrøvl – at euroen betyder, at det bliver nødvendigt at harmonisere bl.a. socialpolitikken, skattepolitikken og arbejdsmarkedspolitikken. Og det er jo det, der ligger forslag om på regeringskonferencen, og som bliver til en ny unionstraktat i december i den franske by Nice.

Og jeg har en ubehagelig mistanke om, at når statsministeren fremrykkede folkeafstemningen til at blive afholdt allerede i september, var det for at undgå at få den debat ind om social harmonisering, som ligger foran os lige efter folkeafstemningen.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Det skal hr. Keld Albrechtsen nu ikke have. Der er to begrundelser, som jeg har nævnt, for at rykke folkeafstemningen til den 28. september. Den ene er at sikre en rigtig, rigtig god debat, og her får vi jo rigtig god tid til debat. Den anden begrundelse deler sig i to. Den ene er et ønske fra flere partier og ikke mindst mig eget parti, og derudover at vi efter afslutningen af overenskomsterne i Danmark har en 4-årig fredperiode foran os, som giver danske virksomheder alle tiders chance og mulighed for virkelig at fortsætte den fremgangslinje, vi har haft i 7 år.

Keld Albrechtsen (EL):

Jamen så vil jeg godt spørge statsministeren, om han er enig med Pedro Mira, EU-Kommissæren, og resten af EU-Kommissionen i, at efter september, når man kommer til den nye unionstraktat i december, ja, så bliver der altså flertalsafgørelser på bl.a. det sociale område og arbejdsmarkedet: overenskomster og den slags ting.

Er statsministeren også enig med sin parti-fælle Helle Thorning-Schmidt, medlem af Parlamentet, som siger, at det kan man lige så godt sige rent ud, og som siger, at der skal være sådanne flertalsafgørelser på det sociale område.

Vil statsministeren ikke medgive mig, at det vil være ærligt og oprigtigt over for befolkningen, at man i det mindste siger rent ud, hvad det her handler om, og hvad et ja til euroen vil føre os ud i efterfølgende i december? Kunne vi ikke få en debat den her gang, hvor man spiller med fuldstændig åbne kort og ikke forsøger på f.eks. at indgyde befolkningen det indtryk, at hvis man siger ja, så bliver der ikke mere union?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jamen der er ingen, der ikke spiller med åbne kort i regeringen.

Altså flertalsafgørelser på det sociale område er vi ikke tilhængere af. Vi har på det her område fuldstændig suverænitet til at føre vores egen fordelingspolitik og vores egen socialpolitik, sådan som det omhyggeligt er fastslået i Edinburghafgørelsen. Sådan er det, og sådan skal det vedblive at være.

Hvordan regeringskonferencen kommer til at forløbe i øvrigt, jamen det vil tiden vise, og det er der ikke grund til at lægge skjul på. Vi kan jo ikke vide med sikkerhed, hvordan det konkrete forløb bliver, men den danske regerings holdning er fuldstændig klar.

Nu lød spørgsmålet fra hr. Keld Albrechtsen før, om jeg vil erkende, at det er yderst udemokratisk at afholde en folkeafstemning om eventuel dansk tilslutning allerede i september eller oktober. Det mener jeg simpelt hen ikke jeg kan, og det vil jeg heller ikke, for det er da ekstremt demokratisk at holde en folkeafstemning.

Jeg har mange gange fået det spørgsmål her i salen, også fra hr. Keld Albrechtsen, tror jeg, om jeg vil stå inde for, om jeg vil sikre, at der bliver mindst 6 måneder til at have en folkeafstemningsdebat i, og nu bliver der næsten 7. Det kan ikke være bedre.

Keld Albrechtsen (EL):

Det, jeg har foreslået – det ved statsministeren også godt – var, at vi har en debat i folketingssamlingen fra oktober og frem til foråret, således at der ikke lå en sommerferie i debatperioden.

Men jeg vil godt spørge statsministeren, om det ikke er korrekt, at statsministeren ikke kan afgive nogen garantier imod, at der kommer en unionstraktat med flertalsafgørelser på en lang række områder. Er det ikke korrekt, at det kan statsministeren ikke garantere?

Er det ikke også korrekt, at der ingen folkeafstemning bliver om den unionstraktat, og er det dermed ikke også korrekt, at når vi stemmer ved folkeafstemningen i september, ved vi altså ikke, hvilke yderligere unionsskridt man har tænkt sig at gennemføre uden at spørge befolkningen?

Det er jo det, jeg har kaldt udemokratisk, og det mener jeg nu fortsat at det faktisk er, især hvis statsministeren vil gøre et forsøg på nu at give befolkningen det indtryk, at det, der sker på regeringskonferencen, bliver nok ingenting; så skal vi endnu en gang have at vide, at der kommer ikke mere union.

Er det ikke muligt for statsministeren at sige, ligesom jeg f.eks. opfattede at den nye fødevarerminister gør det, at der altså bliver mere union?

Frank Dahlgaard (UP):

Vil statsministeren medgive mig, at der ikke er nogen grund til at klynke over, at vi skal have en folkeafstemning om 7 måneder, forudsat at Rådet for Europæisk Politikks ekspertgruppes – fire ansete økonomer, som er i gang med at komme med en udredning over fordele og ulemper ved dansk tilslutning til euroen – rapport foreligger senest et måned før? Det må være i slutningen af august senest, sådan at dette dybt saglige grundlag, der kan belyse de økonomiske fordele og ulemper, ligger på bordet, så det kan nå at blive diskuteret i den seneste måned forud for folkeafstemningen.

Men hvis det er på plads, er der vel ikke noget, der er udemokratisk? Så har vi jo grundlaget i orden, og så får vi det solide ja til kronen og dermed nej til euroen, som jeg håber der bliver tale om.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Til hr. Frank Dahlgaard: Det er også min fornemmelse, sådan som det ligger oplyst for mig nu, at Rådet for Europæisk Politikks rapport skulle foreligge så betids, at vi fra rapportens offentliggørelse til den 28. september vil have en god måneds tid. Men jeg siger, at det er sådan, som det foreligger oplyst for mig på nuværende tidspunkt, og derfor giver det os også

god grund til at få en debat også om denne rapporters indhold.

Jeg er i øvrigt også bekendt med, at DUPI-rapporten om samme spørgsmål ligger noget før, måske endda umiddelbart før sommerferien, og det giver os altså også et grundlag for med disse to rapporter – og i øvrigt mange, mange andre rapporter, der ligger i forvejen – at få den grundige og gode debat.

Må jeg sige til hr. Keld Albrechtsen, at regeringens forhandlingsoplæg til regeringskonferencen er jo velkendt, og hvis der bliver tale om suverænitetsafgivelse i grundlovens forstand, bliver der afholdt en folkeafstemning om sagen. Sådan har det altid været; det er der i og for sig ikke noget nyt i.

Når det gælder flertalsafgørelser, må jeg nævne for hr. Keld Albrechtsen, at dér ser vi jo meget klart og tydeligt, at der kan blive tale om flere flertalsafgørelser, eksempelvis på miljøafgiftsområdet, hvis det kombineres med en positivliste og derigennem giver os det nødvendige rygstød til at løfte kravene til miljøet i hele Europa. For vi skal jo huske, at luftforureningen standser ikke ved Padborg, den går over grænserne, og der er atomkraftværker i det gamle Øst- og Centraleuropa, som ikke har den standard, de skal have, og vi er trods alt i nærheden af dem. Må jeg nævne Ignalina, atomkraftværket i Litauen – jeg har selv besøgt stedet for blot 3 uger siden – og dér har vi naturligvis en meget stærk interesse i at få løftet standarderne, i vores egen sikkerheds og i deres sikkerheds interesse.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er glad for, at statsministeren nævner det med atomkraftværkerne; det synes jeg er en god debat, vi kan tage på et andet tidspunkt. Det har bare ikke noget med det her at gøre.

Derfor vil jeg godt spørge statsministeren, om det ikke er korrekt, at hvis der indføres, som f.eks. det socialdemokratiske parlamentsmedlem Helle Thorning-Schmidt ønsker det, flertalsafgørelser på det sociale område i EU, så vil det ikke være noget, som efter regeringens opfattelse nødvendiggør en folkeafstemning her i Danmark, så er det ikke suverænitetsafgivelse i juridisk forstand? Er det ikke korrekt?

Og er det dermed ikke også korrekt, at hvis der bliver lavet en traktat i Nice, som indfører harmonisering på arbejdsmarkedet, socialområdet og skatteområdet, så er det ikke noget, regeringen føler sig forpligtet til at spørge befolk-

ningen om, i hvert fald ikke i sig selv; så skal der komme andre elementer ind i traktaten. Det vil jeg godt bede statsministeren bekræfte: at det er den opfattelse, regeringen og juristerne har.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg hørte også, at statsministeren bandt muligheden for en folkeafstemning meget op på, om der ville være tale om suverænitetsafgivelse i medfør af § 20 i grundloven.

Jeg vil godt have præciseret det lidt, for det kan jo være, at den danske regering bliver presset op imod muren i hele spørgsmålet omkring flertalsafgørelser på det sociale område. Jeg er helt med på, at man er imod det, men vi har før set i EU, at den danske regering har sagt ét og så alligevel i sidste ende er gået med på noget helt andet.

Kan statsministeren overhovedet forestille sig, at man går med til en traktat, hvor der er flertalsafgørelser på det sociale område, uden at en sådan traktat kommer til folkeafstemning?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Nej. Og jeg var lidt ked af det, hr. Holger K. Nielsen startede med at sige: at ofte har regeringen sagt ét og gjort noget helt andet på EU-området. Det mener jeg nu faktisk ikke. Vi kan være uenige, SF og Socialdemokraterne, SF og regeringspartierne kan være uenige, det er én side af sagen, men jeg mener faktisk, at vi har holdt den linje meget klart, som vi har stået inde for, også på forhånd. Så kan der være kompromiser, bevares, men jeg mener, at vi har stået inde for den linje igennem alle de år, hvor vi har haft ansvaret for det.

Jeg ville egentlig foreslå, for at komme ordentligt i dybden, at vi frem for i § 20-spørgsmål og korte bemærkninger, som ofte er meget korte, tog os tid til at tage en ordentlig debat inden så længe om det spørgsmål, hr. Holger K. Nielsen er inde på, nemlig hvordan vi ser på regeringskonferencens forløb, herunder f.eks. det sociale spørgsmål.

Dermed er jeg også ovre i at svare både hr. Holger K. Nielsen og hr. Keld Albrechtsen: Jeg vil sige, at under alle omstændigheder skal der foretages en meget nøje vurdering af suverænitetsspørgsmål i relation til regeringskonferencen, når vi er færdige. Derfor vil jeg da ikke udelukke, at vi kan komme i en folkeafstemningssituation; det har jeg også sagt fra starten. Omvendt er det heller ikke sikkert, at vi kom-

mer det, og jeg føler, at det, der skal være grundlaget for at vurdere det, jamen det er, om der er tale om en i grundlovens forstand afgivelse af suverænitet.

Jeg har også sagt for et øjeblik siden til hr. Keld Albrechtsen, at det ikke er regeringens politik at indføre flertalsafgørelser på det sociale område. Det stemmer heller ikke med den holdning, vi har haft hele tiden. Tag Edinburg-hafgørelsen f.eks., hvor vi har en klar fordelingspolitik og socialpolitik, der er et suverænt dansk anliggende. Så det er ikke regeringens politik, det er ikke vores holdning.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er da glad for, at statsministeren opfordrer til, at vi får en sådan debat; den er helt nødvendig, også på baggrund af den ordveksling, vi har haft her i spørgetiden.

Derudover vil jeg godt spørge statsministeren, om vi ikke kan få et stykke papir, en redegørelse fra statsministeren, der ganske enkelt besvarer det helt elementære spørgsmål, som hr. Holger K. Nielsen og jeg har stillet: Kan man forestille sig den situation, at der indføres flertalsafgørelser på det sociale område, uden at det medfører folkeafstemning i Danmark?

Det er et ganske enkelt spørgsmål; det vil jeg godt bede om at vi fik et stykke papir, der besvarede.

Holger K. Nielsen (SF):

Jamen stadig væk så synes jeg, at statsministeren binder folkeafstemningsdebatten for meget op på § 20 i grundloven. Vil statsministeren ikke medgive, at hvis vi ser på Maastricht-afstemningen i 1992, var det i meget lille omfang et spørgsmål omkring suverænitetsafgivelse i grundlovsmæssig forstand, der var baggrunden for, at man havde folkeafstemningen; det var en samlet politisk vurdering af den pågældende traktat.

Jeg er med på, at der var små afgivelser af suverænitet, men det var ikke det afgørende hverken i debatten eller i hele kampagnen eller i hele forløbet op til 2. juni-afstemningen. Det var den politiske vigtighed, den politiske vægt i den pågældende traktat, der var det afgørende dér. Og bør det ikke også kunne være sådan fremover?

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg synes, statsministeren var længe om at komme til konklusionen, men var konklusio-

nen, rigtigt hørt, at statsministeren ikke vil have en folkeafstemning, hvis en ny traktat giver flertalsafgørelse på det sociale område, fordi der ikke deri ligger suverænitetssafgivelse i grundlovens forstand? Altså helt firkantet: Er det statsministerens konklusion? Og hvis vi får en folkeafstemning alligevel, så vil det i givet fald være, fordi der er suverænitetssafgivelse på andre områder, men en flertalsafgørelse på det sociale område vil i sig selv ikke medføre folkeafstemning efter statsministerens opfattelse. Ja eller nej?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Ja, jeg tror nu nok, at der i Maastrichtsituationen i 1992, hvis jeg husker ret, var en situation, hvor der forelå en § 20-situation, altså der lå et juridisk notat, og der lå en juridisk vurdering, som sagde: Her er tale om afgivelse af suverænitet, derfor skal vi have folkeafstemningen.

Jeg mindes kun, at vi siden 1972 kun har haft én folkeafstemning, hvor der i grundlovsmæssig forstand ikke var tale om suverænitetssafgivelse, og det var den, vi havde om pakken i 1986, hvor min forgænger gennemførte en vejledende folkeafstemning. Og det må jeg sige, det tror jeg ikke er en god idé, fordi det giver en række, synes jeg, også parlamentariske principielle problemer i relation til grundloven.

Grundloven siger jo, vi har et repræsentativt folkestyre i landet, vi vælger medlemmer af Folketinget, som har et særligt ansvar, som det er defineret i grundloven, og Folketingets medlemmer lovgiver for landet og påtager sig dermed også det ansvar, der skal til i den henseende. Derfor har vi en grundlov, derfor har vi grundlovens § 20, og derfor har vi den meget naturlige arbejdsdeling i det danske folkestyre mellem folketingsmedlemmerne med deres ansvar på den ene side og folkeafstemningerne på den anden side. Og jeg mener af principielle grunde, vil jeg sige til hr. Holger K. Nielsen og også til hr. Keld Albrechtsen, at det bør være sådan.

Til spørgsmålet, der i øvrigt blev stillet, synes jeg som sagt, at vi skal tage en debat om den kommende regeringskonference, også meget gerne om de yderst relevante spørgsmål, som er blevet stillet her på det sociale område.

Og jeg vil sige til hr. Thulesen Dahl: Sådan kan man naturligvis ikke udlægge mig; det kan man sjældent, når hr. Thulesen Dahl prøver at udlægge mig, for det er som regel fordrejet eller forkert. Så i stedet for, at vi nu polemiserer i

dag, vil jeg foreslå, at vi som sagt inden så længe tog os tid til sådan en debat.

Formanden:

Når det medlem, der har stillet et spørgsmål, har opbrugt sin taletid, er vores regler sådan, at så anses spørgsmålet som afsluttet. Derfor er spørgsmål 1 hermed afsluttet.

Spm nr. S 1874

2) Til statsministeren af:

Frank Dahlgaard (UP):

»Er det efter regeringens opfattelse et rent tilfælde, at de små vesteuropæiske lande uden for euroen – Danmark, Sverige, Norge, Island og Schweiz – alle har en højere levedof og en lavere arbejdsløshed end de store eurolande?«

Skriftlig begrundelse

Mens de store eurolande – Tyskland, Frankrig, Italien og Spanien – alle har en arbejdsløshed på omkring 10 pct. eller derover, er ledigheden i Danmark nede under 5 pct.; mens den i Norge, Island og Schweiz ligger på 2-3 pct. I Sverige er ledigheden på 6-7 pct. Alle disse små lande har deres egne valutaer, som tilsyneladende ikke har været nogen hindring for en vellykket beskæftigelsespolitik – tværtimod.

Samtidig har de anførte små lande uden for euroen en højere levedof målt ved f.eks. BNP pr. indbygger. Velstanden og trygheden er således større i de små lande uden for euroen end i euro-området.

Frank Dahlgaard (UP):

Statsministeren og hans regeringspartier argumenterer i høj grad om euroen ud fra økonomiske faktorer. Men hvad er egentlig problemet dér for Danmark? Danmark har jo en arbejdsløshed, som er omkring 4-4½ pct. De andre lande, små lande, som er uden for euroen, Schweiz, Island, Norge og Sverige, har også arbejdsløshedsprocenter – Schweiz f.eks. – som er på det halve af, hvad de er i de store lande, Frankrig, Tyskland, Italien og Spanien. Og samtidig har de nævnte små lande uden for euroen en højere levedof, en højere realløn, og det er grunden til spørgsmålet: Mener statsministeren, at det er et rent tilfælde, at de små lande uden for klarer sig bedre end de store lande inden for?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Det er ikke helt billedet, må jeg sige til hr. Frank Dahlgaard. Jeg skal gerne prøve også i dag at bidrage til, hvad billedet er.

For det første synes jeg, det er vigtigt at slå fast, at den situation, vi havde før den 1. januar 1999, hvor de 11 lande går ind i et fælles valutatasamarbejde, ikke har ændret sig voldsomt. Altså med andre ord: Man kan ikke drage vidtgående slutninger med hensyn til, hvilke forskelle er der nu kommet som følge af den fælles valuta. Jeg mener simpelt hen, at det saglig set ikke har meget for sig.

Men når det så er sagt, har vi faktisk, når vi ser på de små lande inden for den fælles valutaområde, lande som Holland, som Irland, som Luxembourg, som Portugal, der alle har lav arbejdsløshed. Disse lande har nemlig ligesom vi over årene gennemført en række reformer og fører naturligtvis en fornuftig økonomisk politik.

Når vi så tager det og sammenligner det med de små lande udenfor, jamen så ligger vi faktisk ganske, ganske pænt. Så de små lande indenfor og de små lande udenfor ligger faktisk ganske pænt. Der er også små lande udenfor, der ligger højere i arbejdsløshed end nogle af dem, jeg lige har nævnt. Så man kan ikke drage de konklusioner, hr. Frank Dahlgaard er inde på her.

Så skylder jeg også at sige, da jeg ved, hr. Frank Dahlgaard har en økonomisk baggrund, at nogle af de store landes arbejdsløshedsproblemer jo også har en særskilt forklaring. Tag nu eksempelvis Tyskland. Efter den tyske genforening steg arbejdsløsheden jo, da det gamle DDR blev medlem af den samlede tyske republik, fordi der simpelt hen nu opstår stor arbejdsløshed ved nedlæggelsen af de mange gamle arbejdspladser i det gamle Østtyskland.

Frank Dahlgaard (UP):

To ting til statsministerens besvarelse. Statsministeren sagde, at der er også små lande udenfor, som har en højere ledighed. Hvilke? Det er der ikke. De små lande, der er uden for euroen i Vesteuropa, det er Schweiz, det er Danmark, det er Sverige, det er Norge, og det er Island, og det er ikke andre, og de har alle en meget, meget lavere arbejdsløshed – under det halve af, hvad man har i euro-området som helhed, også lavere end de små eurolande, som klarer sig bedre end de store.

Den anden ting: Statsministeren, som jo også har en økonomisk baggrund, siger, at man ikke

kan regne med perioden forud for 1. januar 1999, for da satte euroen i gang. Det kan statsministeren ikke mene, for landene skulle jo forberede sig til euroen. De skulle forberede sig til at overholde kriterierne med hensyn til statsfinansier og inflation osv. Derfor skulle der spares på de offentlige budgetter, og det drev arbejdsløsheden i vejret. Og det er da netop derfor, at det ikke er et tilfælde, at ØMU-landene har så stor en arbejdsløshed. Det er netop som følge af hele europolitikken. Vil statsministeren ikke medgive mig det?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Nej, det vil jeg faktisk ikke. Lad os nu holde os til realiteterne. De sidste tal, jeg har fra Økonomiministeriet, som er det allerlængste skøn fra den 13. marts, kan jeg se det er defineret, så hurtigt man nu kunne få det frem, viser f.eks., at Sveriges arbejdsløshed er skønnet for 1999 til 5,5 pct. Og hvis vi tager f.eks. Holland, ser vi, at Holland i 1999 har en arbejdsløshed på 3,2 pct., Portugal på 4,5 pct. Så der er altså flere eksempler på mindre lande uden for euroområdet, som har en højere arbejdsløshed end tilsvarende mindre lande inden for euro-området.

Det andet, hr. Frank Dahlgaard heller ikke har ret i, er med hensyn til landenes arbejdsløshedsudvikling. Tag f.eks. et land som Spanien, som jo har haft en overordentlig gunstig udvikling, og netop Spanien har tilsvarende haft en meget, meget stærk og positiv økonomisk vækst igennem de senere par år som led i forberedelsen også til det fælles valutaområde.

Så jeg må sige til hr. Frank Dahlgaard, at en sund økonomisk politik som den, vi har ført i de seneste syv år, har jo vist sig på en og samme tid at leve fint op til den fælles valutaaftales og forståelses krav til den økonomiske politik, samtidig med at vi har et markant fald i arbejdsløsheden, et af de stærkeste fald i hele Europa.

Så sund økonomisk politik og meget lav arbejdsløshed er altså ikke modsætninger, men i virkeligheden hinandens forudsætninger. Det er Danmark det bedste bevis på.

Frank Dahlgaard (UP):

Ja, det er Danmark jo det bedste bevis på, og vi er et lille land. Vi har vores egen valuta, og vi har klaret os fremragende med statsministeren i spidsen for et stort flertal i Folketinget. Der er kørt en selvstændig og fornuftig økonomisk po-

litik ligesom i alle de andre små lande i Vest-europa uden for euroen.

Det er jo ikke rigtigt, at der er nogle af de lande uden for euroen, Schweiz, Island, Norge, Sverige og Danmark, som ikke har en lav arbejdsløshed – væsentlig lavere end nogle af de store lande. Jeg har jo også tallene. De store lande, Tyskland, arbejdsløshed: 9,1 pct., Frankrig: 11,0 pct., Italien 11,4 pct., og Spanien, som statsministeren fremhæver har fået sænket sin arbejdsløshed, ja, det er jo rigtigt. Spanien har fået sænket arbejdsløsheden ned til 15,8 pct.

Derfor må jeg gentage mit spørgsmål: Hvad er problemet for de små lande med deres egne valutaer? Vi klarer os jo godt og bedre end de andre. Der er nogle af de andre inden for, der også klarer sig pænt, men det går jo fint med velfærden og med beskæftigelsen uden for, og derfor har statsministeren da et forklaringsproblem, når man vil argumentere for euroen ud fra økonomiske betragtninger. Er det ikke rigtigt?

Holger K. Nielsen (SF):

Jo, men tallene viser ret tydeligt, at det ikke er nogen sandhed, således som ja-partierne forsøger at pådutte befolkningen, at man skal sige ja til ØMU'en på grund af beskæftigelsen. Man kan diskutere, om ØMU'en giver mere eller mindre arbejdsløshed. Vores påstand er, at ØMU'en på grund af de krav, der bliver stillet, har givet højere arbejdsløshed, og at tallene inden for Euroland klart viser det.

Men vil statsministeren trods alt ikke medgive, at de faktiske tal, som er kommet på bordet her i dag, viser, at det ikke hører nogen steder hjemme, når Socialdemokratiet forsøger at sælge ØMU'en på, at en tilslutning er en forudsætning for at bekæmpe arbejdsløsheden, at påstanden om, at vi skal stemme ja til ØMU'en på grund af tryghed, dementeres af den faktiske udvikling i andre europæiske lande, som er med i euroen, og som har markant højere arbejdsløshed?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Nej, må jeg sige til hr. Holger K. Nielsen, det vil jeg faktisk ikke. Jeg har lige sagt til hr. Frank Dahlgaard for et øjeblik siden, at hvis vi tager de små lande uden for fællesvalutaområdet og de små lande inden for de elleves fælles valutaområde, så er det ikke sådan, at de små lande uden for har en lavere arbejdsløshed end de små lande inden for.

Jeg har lige nævnt Sverige. Sverige havde i 1999 en højere arbejdsløshed, end Holland havde samme år, så min pointe er, at det kan ikke nytte noget at prøve at bringe det billede, at hvis man er et lille land og man går ind i en fælles valuta, så får man højere arbejdsløshed end uden for. Det passer simpelt hen ikke.

Plus én ting til, og det er til hr. Holger K. Nielsen: Jeg er fuldstændig af den overbevisning, at et lille land har brug for tryghed mod international spekulation. Må jeg nævne, at et land som Danmark i 1998 måtte ned og gribe i valutakassen i størrelsesordenen 40-50 mia. kr. Det er lige så mange penge, som vi årlig – plus lidt mere – bruger til sygehusvæsenet i Danmark.

Nu kom pengene tilbage igen, fordi spekulationsbølgen lagde sig, men vi skal jo huske, at den aftale, vi har med de 11 i det fælles valutaområde, er en kassekredit, som skal betales tilbage. Og forskellen på at gå ind som land i et samarbejde med de 11 andre er, at så er vi ikke længere afhængige af, om vi kan betale den kassekredit tilbage, så har vi et fælles solidarisk værn mod den skarpe internationale spekulation, som vi så ofte før har set ryste lande.

Hr. Holger K. Nielsen ved vist godt, og hr. Frank Dahlgaard også, at Sverige måtte gennemføre massive nedskæringer i deres sociale standard i 1992-93. Sverige prøvede at modstå presset udefra ved at hæve renten til 500 pct., men det lykkedes jo ikke. Sverige måtte skære ned i dagpenge, i familiedydelser, på sundhedsområdet, i trygheden i det svenske velfærdssamfund. Og dét illustrerer for mig, at de, der bliver tabere, hvis vi får en international krise om finansspekulation, der rammer den danske krone, det bliver ikke hr. Frank Dahlgaard og hr. Holger K. Nielsen og mig, næh, det bliver den enlige mor med to børn, det bliver de lavtlønnede med høj arbejdsløshedsrisiko, det bliver dem, der kom først ind på arbejdsmarkedet, der ryger først ud igen.

Derfor er medlemskabet af den fælles valuta en solidaritet og et værn for det danske samfund.

Frank Dahlgaard (UP):

Statsministeren kan jo ikke benægte, at samtlige små lande i Vesteuropa uden for euroen har en høj levestandard og en bundlav arbejdsløshed. Det er jo en kendsgerning, og så må man jo spørge på den baggrund.

Det går jo meget godt, de behøver åbenbart ikke at være med i et stort fællesskab omkring pengevæsenet. En hel masse andet fællesskab kan vi godt have, vi skal ikke vende ryggen til de andre, men der er overhovedet ingen økonomiske argumenter for at gå ind i et fællesskab med lande, der har højere arbejdsløshed.

Så nævner statsministeren selv valutakrisen i 1998, og så spørger jeg: Hvad skete der i Danmark med arbejdsløsheden i 1998, da der var den valutakrise? Steg den? Var der arbejdspladser, der røg? Blev den enlige mor med de to børn arbejdsløs og kørte ud i socialt uføre? Nej, sådan var det vist ikke.

Statsministeren må bekræfte, at arbejdsløsheden stødte og markant faldt gennem 1998, for den valutakrise var ligesom de andre valutakriser, vi har haft de sidste 15 år, alene en krise for finansverdenen, men ikke noget der ramte den almindelige mand eller kvinde i Danmark. Er det ikke rigtigt?

Holger K. Nielsen (SF):

Når man hører talen om den enlige mor, der bliver ramt, kan man jo næsten høre det tonefald, der vil blive brugt op til afstemningen den 28. september. Men endnu en gang, hr. statsminister: Er der noget som helst belæg for at hævde, at arbejdsløsheden bekæmpes bedre ved, at vi går ind i ØMU'en? Viser tallene ikke tydeligt, at det ikke er tilfældet?

Man kan diskutere, som jeg sagde før, om der kommer en yderligere arbejdsløshed, ved at man går ind i ØMU'en. Men jasadens argument er jo, at vi får en mindre arbejdsløshed, hvis vi går med i ØMU'en, og derfor vil jeg godt spørge endnu en gang: Kan det virkelig bekræftes af den faktiske udvikling i eurolandene?

Så til det andet punkt om trygheden og valutaspækulationen: Er statsministeren ikke bekendt med, at der faktisk findes en aftale, som på teknisk nudansk hedder ERM II-aftalen, med ØMU-landene? Det er en aftale, den danske regering har indgået, og så må man jo gå ud fra, at den danske statsminister tror på den aftale. I modsat fald er der da noget galt med den aftale.

Jeg vil godt spørge statsministeren: Giver den aftale ikke en tryghed, et værn mod den spekulation, der ifølge statsministeren bliver så voldsom?

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg synes ligesom hr. Holger K. Nielsen, at det varsler ilde for den debat, der skal være op til den 28. september, at høre på statsministeren her i spørgetiden.

Regeringen har selv anbefalet Folketinget at indgå den såkaldte ERM II-aftale med ECB-landene, så der er en forpligtelse for Den Europæiske Centralbank til at opkøbe danske kroner, hvis kronen kommer ud i stormvejr. Regeringen har anbefalet den, regeringen har lagt vægt på den aftale, og regeringen har ment, den skaber tryghed for Danmark. Men straks folkeafstemningen om kronens fremtid nu er udskrevet, skal vi høre det ene angreb efter det andet på den aftale, man selv har indgået, og som man selv har anbefalet Folketinget. Det virker ikke særlig troværdigt.

Derfor kunne jeg godt tænke mig at få statsministerens svar på, hvordan statsministeren vil anbefale, at vi i Folketinget skal forholde os til ERM II-aftalen. Skal vi forholde os til den ud fra det, regeringen sagde til os, dengang man ønskede at tiltræde den, nemlig som en god ting for Danmark, en ting, der giver Danmark tryghed? Eller skal vi forholde os til den, sådan som statsministeren nu siger: Nu står vi i en afstemningssituation om kronens fremtid, og så er den lige pludselig ikke noget som helst værd?

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt spørge statsministeren, om vi ikke kan få en aftale om, at vi i den kommende debat lader være med at lave skræmmekampagner. Jeg synes faktisk, statsministeren var på vej ud i en skræmmekampagne, da han begyndte at snakke om folk, der ville ryge ud af arbejdsmarkedet, og hvad der ville ske med de enlige mødre, osv. osv., hvis vi stemmer nej.

Jeg vil godt spørge statsministeren, om han er opmærksom på, at der lige er kommet meddelelse om, at handelsbalancen for Danmark i 1999 viser et samlet overskud på 30,6 mia. kr. Og kan statsministeren bekræfte, at der er ført en økonomisk politik her i Danmark i de senere år, der sikrer, at en sådan situation, som opstod i Sverige i sin tid, og som statsministeren forsøgte at henvise til, overhovedet ikke foreligger i Danmark?

Derfor er det også helt uaktuelt at fremmane et sådant skræmmebillede, og det er useriøst, hr. statsminister, at drage et sådant skræmmebillede ind i debatten, fordi der netop er ført en

sådan økonomisk politik i Danmark, at en sådan situation ikke opstår. Kunne vi ikke få debatten tilbage på et sagligt spor, hr. statsminister?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Til hr. Thulesen Dahl kan jeg sige, at vi har en ERM II-aftale, og den aftale er at sammenligne med en kassekredit. Det er godt at have en kassekredit, hvis man ikke kan få noget, der er bedre, men i dette tilfælde får vi noget, der er meget bedre. Vi får et fællesskab, vi får en beskyttelse mod international spekulation, der er meget mere robust end den aftale, vi har.

Jeg siger ikke, at den aftale, vi har, ikke er en god og fornuftig aftale. Jeg siger, at når sandheden skal frem – og det skal den jo – er det en kassekredit, som skal betales tilbage, når kassekrediten er brugt, og at der er nogle grænser for den. Og jeg er altså af den opfattelse, at vi til enhver tid bør søge det bedste tryghedsværn mod internationale pressituationer, som man overhovedet kan få.

Til hr. Keld Albrechtsen: Ja, netop, netop. Den danske regering har sammen med et flertal i Folketinget ført en stærk økonomisk politik, der har givet resultater. Men min pointe er, at det også er en sådan økonomisk politik, vi kan og vil og skal føre inden for valutafællesskabet.

Resultat: For det første ikke én ændring i vores økonomiske politik, men alle gevinsterne følger så at sige gratis med. Vi får større indflydelse på de beslutninger, der under alle omstændigheder træffes, og som har stor indflydelse på os. For det andet: Vi kan lægge vore forslag frem og koordinere bedre med de andres indsats for at hæve beskæftigelsen. For det tredje: Dermed kan vi, som hr. Holger K. Nielsen spurgte mig om, i virkeligheden få bedre tryk på en fortsat kamp mod arbejdsløsheden. Jeg mener, det er en kolossal fordel, at de andre lande fører en lige så offensiv arbejdsløshedsbekæmpende politik, som vi gør i Danmark, for det smitter af på os.

Og endelig kan jeg for det fjerde bekræfte, at der findes en ERM II-aftale. Den er god, men der er bare det at søge til det, at forholdene kan blive endnu bedre ved at gå ind i det europæiske valutafællesskab. Derved får vi en endnu stærkere beskyttelse.

Frank Dahlgard (UP):

Statsministeren svarede ikke på mit spørgsmål før.

Når nu statsministeren taler så meget om valutakrisen i 1998: Ramte den den enlige mor med to børn, ramte den hr. Mortensen og fru Petersen og hr. Jensen eller nogen som helst i Danmark? Nej, det gjorde den ikke. Arbejdsløsheden faldt markant og stød gennem hele 1998. Er det ikke rigtigt, hr. statsminister? Og er det ikke rigtigt, at både den valutakrise og valutakrisen tilbage i 1993 alene var en krise i finansverdenen, som blev opfanget af Danmarks store valutaeserver – valutaeserver, som vi netop har til den brug – så det ikke var kriser, der kom almindelige mennesker ved, men noget, som finansverdenen klarede med lidt højere rente på de kortfristede lån i nogle få uger. En sådan krise rammer ikke beskæftigelsen, den rammer ikke levedoden, og den er derfor ikke noget problem. Er det ikke sådan, det er?

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Statsministeren siger, at der er spekulation mod den danske krone. Jamen det er ikke noget nyt, det har der jo altid været, for der er jo altid spekulation mod selvstændige valutaer. Der er spekulation mod den danske krone, og det kan være ubehageligt i nogle perioder, specielt hvis vi ikke fører en ansvarlig økonomisk politik.

Så argumenterer statsministeren med: Jamen lad os derfor afskaffe kronen, så er der ingen spekulation. Det ville svare til at sige, at der er færdselsulykker hver eneste dag, så lad os derfor afskaffe færdslen, så er der ingen færdselsulykker. Men det gør man jo ikke, fordi der er en masse andre fordele ved, at der er færdsel, lige så vel som der er en masse fordele ved, at vi har en selvstændig valuta, for den giver os frihed til at føre en økonomisk politik her i landet, der bl.a. sikrer, at vi ikke har en høj arbejdsløshed, at vi har en vækst, og at vi får eksporteret vore varer, så vi får nogle kroner eller noget udenlandsk valuta til gavn for landet a la det, hr. Keld Albrechtsen henviste til for et øjeblik siden.

Vil statsministeren ikke bekræfte, at det er den samme logik, som statsministeren anvender med hensyn til at bekæmpe valutaspekulationen – altså at vi skal afskaffe kronen – som hvis man i forbindelse med færdslen sagde: Der er færdselsulykker, lad os derfor afskaffe færdslen? Derfor er den altså også svær at tage særlig seriøst.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt bede statsministeren bekræfte – også for at der ikke skal opstå nogen som helst form for mistillid til den danske krone nogen som helst steder, det er jo også en af statsministerens forpligtelser at sikre det sammen med nationalbankdirektøren – at der i forlængelse af et dansk nej, hvis det bliver tilfældet ved folkeafstemningen i september, ikke vil opstå nogen som helst risiko for den danske kronekurs? Det vil jeg gerne bede statsministeren bekræfte, så vi også er enige om, at det svenske eksempel og den devaluering, der foregik i Sverige i sin tid, er en fuldstændig akademisk og teoretisk betragtning, som ikke har noget med den danske økonomiske situation at gøre.

Jeg tror, det er meget væsentligt for sagligheden i debatten og også af hensyn til kronekursen, at statsministeren slår det fast i dag, for vi kan ikke have, at statsministeren går rundt og sår tvivl om kronekursen og kronens troværdighed. Jeg går ud fra som en given ting, at statsministeren kan bekræfte, at det vil han heller ikke under nogen omstændigheder medvirke til.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Der var først et spørgsmål, som jeg simpelt hen ikke kunne få tid til at svare på før, men det har jeg lidt tid til nu.

Hr. Frank Dahlgaard spurgte, om det ikke er sådan, at samtlige små lande uden for det fælles valutaområde – altså Sverige, Schweiz, Norge og Island – har en højere levestandard end landene indenfor. Det er jeg ikke sikker på, hvis vi tager Sverige som eksempel og måler levestandarden dér. Vi vil gerne underkaste spørgsmålet en nøjere vurdering, men jeg er ikke helt sikker på det.

Jeg tror, hr. Frank Dahlgaard også er opmærksom på, at netop fordi Sverige var i den situation i 1992-93, fik Sverige et fald i levestandarden, og som jeg ser det lige nu, er jeg ikke sikker på, at Sverige er nået tilbage på det niveau, man var på forinden; men det vil jeg selv sagt gerne undersøge. Min fornemmelse er, at Sverige nu er så langt nede på ranglisten over landene med den højeste velstand, at såvel Tyskland som Frankrig og Italien har en højere velstand end Sverige, men jeg vil gerne lige foretage et ekstra tjek.

Med hensyn til 1998 skal man også huske nogle andre ting. Det var ganske overraskende, at den internationale finanskrise ikke ramte de lande, den plejer at ramme, Portugal og Spanien

f.eks., og det gjorde krisen ikke, fordi de to lande var på vej ind i den fælles valuta. Krisen ramte derimod Danmark. Nu slap vi blidt i 1998, fordi den var ved at klinge ud, men jeg tager det som udtryk for, at hvis nye finans- og spekulationskriser måtte opstå i fremtiden, og Danmark er ude i randområdet, er vi ekstremt meget mere risikoudsat end de lande, der er inden for i fællesskabet, i det fælles valutaområde. Det er dét, der er læren fra 1998, og det er derfor, jeg peger på det forhold.

Hr. Holger K. Nielsen stillede mig nogle spørgsmål, som jeg godt vil komme tilbage til i næste runde, da tiden sætter en grænse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1875

3) Til statsministeren af:

Frank Dahlgaard (UP):

»Hvorfor ønsker regeringen at afskaffe den danske krone samt vores egen penge-, rente- og valutapolitik, når vi – ikke mindst de seneste år – med succes har hævet reallønnen, nedbragt arbejdsløsheden og skabt overskud på både betalingsbalancen og de offentlige finanser?«

Skriftlig begrundelse

Statsministeren skriver i sin pressemeddelelse af 9. marts 2000 om »Danmarks forhold til den fælles valuta«, at Danmark med stor succes har ført en økonomisk politik herhjemme, som har nedbragt ledigheden og skabt orden i økonomien. Det har vi vel at mærke gjort selv – uden nogen hjælp fra udlandet. Tværtimod har der været lav vækst i de store eurolande, til skade for dansk eksport, men vi har klart både beskæftigelsen og betalingsbalancen alligevel.

På den baggrund er statsministerens argumentation i pressemeddelelsen uforståelig, medmindre det er en argumentation for at fastholde kronen og en selvstændig dansk økonomisk politik, som har kunnet fremvise så flotte resultater de seneste år.

Frank Dahlgaard (UP):

Statsministeren besluttede jo den 9. marts 2000, at nu skulle vi have en folkeafstemning, og da toen blev lagt fast, og der blev udsendt en pres-

semeddelelse med en ganske besynderlig argumentation:

Jeg går ud fra, at det var en argumentation for, at vi skal afskaffe kronen og have euroen, men der var altså flere afsnit, der talte om Danmarks store succes, som har givet os lav inflation, sunde statsfinanser, lav arbejdsløshed og overskud på betalingsbalancen, og det er jo alt sammen rigtigt. Vi har endda et ganske stort overskud på betalingsbalancen, hvis vi ser på den reelle vare- og tjenestebalance – 30-40 mia. kr. i overskud – og vi har en stærk konkurrenceevne.

Dansk økonomi har vel, hr. statsminister, aldrig i historisk-statistisk tid været i en bedre situation end nu. Den situation er frembragt af det lille, velfungerende danske folkestyre med vores egen økonomi og vores egen krone, og på den baggrund er det besynderligt, at statsministeren vil afskaffe den succes, som kronen og den selvstændige økonomiske politik og pengepolitik har været.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Hr. Frank Dahlgaard glemmer et meget grundlæggende punkt i hele argumentationen.

Hemmeligheden bag den danske økonomiske politik i de 7 år, jeg og kollegerne i regeringen har haft ansvaret for den økonomiske politik sammen med et flertal her i Folketinget, er jo i virkeligheden, at vi har ført en sund økonomisk politik og en offensiv beskæftigelsespolitik, og begge dele kan og skal vi fortsætte med inden for en fælles valuta. Men oveni får vi altså ekstra gevinster sammen med de andre, både når det gælder kampen mod arbejdsløsheden, og når det gælder beskyttelse mod international spekulation. Vi får så at sige gevinsterne gratis oven i den økonomiske politik, vi fører, for vi har jo en fastkurspolitik.

Og lad os nu også få frem i dag, at vores rentepolitik har jo altid fulgt de større landes rentepolitik – Tysklands eller det fælles valutaområdes – så det er jo ikke sådan, at vi har et land, der hedder Danmark, som lever en fuldstændig selvstændig tilværelse med sin egen økonomiske politik, helt uafhængigt af alle de andre lande. Vi fører en pengepolitik, der er afstemt efter de andre landes, og vi fører en sund økonomisk politik, som i virkeligheden passer flot og fint til den fælles valutas økonomiske politik. Men så vil jeg sige, at i tilgift får vi den beskyttelse, som jeg synes Danmark skal have i det århundrede, vi nu har taget hul på.

Jeg må sige til hr. Holger K. Nielsen, at jeg kan i hvert fald huske fra 1970'erne og fra den første del af 1980'erne – også hen over kartoffelkuren i 1986 – at når arbejdsløsheden stiger, rammer den de svageste grupper i vort land, de lavest lønnede og dem uden uddannelse. Så rammer den netop de grupper, jeg omtalte før: den enlige mor med to børn, ikkeuddannede folk og folk, der først er kommet i arbejde sent. Det ved vi jo, og det er derfor, jeg synes, vi må være optaget af, at det danske velfærdssamfund skal have den bedste beskyttelse og den bedste tryghed, der overhovedet findes, når det gælder international spekulation.

Frank Dahlgaard (UP):

Jamen trygheden er her jo. Beskæftigelsen er så høj, at problemet i Danmark ikke er arbejdsløshed, men først og fremmest mangel på arbejdskraft, med de inflationstendenser, det giver.

Statsministeren må da medgive mig, at Danmark sammen med Norge, Island og Schweiz er et af de lande, som ligger helt i top med hensyn til levestandard i dag, og at Sverige ligger lidt længere nede. Det er rigtigt, som statsministeren også har en fornemmelse af. Jeg har tallene fra regeringens egen såkaldte strukturovervågningsrapport fra maj måned 1999, og den viser, at de nævnte små lande uden for euroen – Island, Norge, Danmark og Schweiz – har en levestandard, der er helt i top. Jeg tror, Luxembourg kommer foran og USA også, men i USA kender vi jo den skæve fordeling af velstanden.

Men for at vende tilbage til argumentationen i statsministerens pressemeddelelse fra i torsdags, er den jo besynderlig ved, at vi har klaret os godt, og derfor skal vi ind i dette Euroland. Og nu nævnte statsministeren rentepolitikken. Jamen den danske rentepolitik har da ikke været nogen forhindring for, at vi er blevet et rigere land end Tyskland, med en større velstand end Tyskland, med en arbejdsløshed på under det halve af Tysklands, vel? Og det er vel, fordi realrenten i Danmark er lavere end realrenten i Tyskland. Er det ikke rigtigt?

Holger K. Nielsen (SF):

Ja, jeg må tilstå, at den måde, statsministeren fører sig frem på her, virkelig undrer mig dybt. Det er jo helt grotesk, at der skal drages sammenligninger med 1970'erne og 1980'erne. Hvad har det med sagen her at gøre? Det, man skal forholde sig til, er: Hvordan ser det ud i øjeblikket i Danmark? Det er jasigerne, der vil

ændre den situation, som vi er i i øjeblikket, og ærlig talt – som det også er påpeget tidligere – det går da udmærket. Danmark klarer sig fint uden for euroen, og de lande, der er med i euroen, har en markant højere arbejdsløshed, som det også er påvist tidligere i dag.

Hvorfor skal vi så høre den form for sniksnak med sammenligninger med 1970'erne og 1980'erne, når det reelle spørgsmål er følgende: Hvorfor skal vi gå ind i en usikker fremtid i en ØMU med meget vigtigående politiske konsekvenser, når den økonomiske og sociale konsekvens sandsynligvis er, at det vil forværre den danske beskæftigelse?

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Statsministeren skraber virkelig bunden for at finde argumenter for, at Danmark skal tiltræde euroen og kvitte kronen. Det går stjernegodt, og det vil statsministeren gerne ved festlige lejligheder bekendtgøre for hele befolkningen: Giv mig nu lidt credit for, at det går så økonomisk stærkt for Danmark, gør det dog nu! Men lige indtil den 28. september 2000 må I godt glemme det lidt, for den dag skal I lige stemme ja til at skrotte kronen og lave en forandring af de helt store.

Jeg vil gerne spørge statsministeren: Hvad med den person, som risikerer at stå på den bageste vogn i det danske samfund? Er det ikke helt afgørende for, at vi kan gøre det så godt som muligt for den person, at Danmark kan føre en selvstændig arbejdsmarkedspolitik, og at Danmark kan føre en selvstændig socialpolitik, for at nævne to helt centrale områder, der bl.a. diskuteres på regeringskonferencen netop nu, bl.a. på grund af euroen og dens krav, og som vi har været inde på tidligere? Er det ikke helt afgørende, at vi kan det? Og er det ikke rigtigt, at hvis vi skal kunne føre en selvstændig arbejdsmarkeds- og socialpolitik også i fremtiden, skal vi naturligvis beholde vores selvstændige valuta, kronen?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Hr. Holger K. Nielsen stillede mig et spørgsmål, som jeg gerne vil svare på.

Spørgsmålet lød: Hvorfor i alverden skal vi gå ind i en usikker fremtid inden for den fælles valuta, når det går så godt? Det vil jeg gerne svare klart på. Det skal vi, for at vores land kan få så sikkert og trygt et grundlag for at fastholde den fremgang, der er i gang lige nu i Danmark, som muligt. Jeg vil ikke begrænse mig til

alene at træffe beslutninger om Danmarks fremtid på grundlag af, hvordan her ser ud i dag. Jeg er interesseret i at give Danmark det allerallertryggeste og bedste grundlag og beskyttelse for, at vi kan føre netop den offensive økonomiske og beskæftigelsesmæssige politik, som vi fører nu, i fremtiden.

Hr. Holger K. Nielsen skal være fuldstændig klar over én ting, nemlig at det jo ikke er sådan, at den internationale økonomi og spekulationsbevægelserne bliver mindre i fremtiden. De bliver større. Som en af de internationale spekulanter, George Soros, har sagt: Jeg kan på én eftermiddag tilvejebringe lige så meget spekulationskapital som hele det danske bruttonationalprodukt for 1 år. Det er jo ikke småpenge, vi taler om her.

Så kan man godt mene, at det ikke er så alvorligt, og det kan da godt være, at man mener dét. Det er i givet fald spørgernes holdning, men det er ikke min holdning. Danmark har brug for at være med i et fællesskab og derigennem sikre sig maksimal indflydelse på sin egen fremtid og få den bedste tryghed for sin beskæftigelsespolitik og sin økonomiske politik, og det er det, der optager mig.

Til hr. Thulesen Dahl, som jo altid helt konsekvent fordrejer tingene: Vi fører en selvstændig arbejdsmarkedspolitik og en selvstændig socialpolitik. Sådan er det, og det bliver vi ved med. Men dens fulde succes har jo først gennemslagskraft for alvor, hvis det sker i en fremgangsperiode generelt set. Det tror jeg alle her er opmærksomme på.

Og endelig en gang til til hr. Holger K. Nielsen: Arbejdsløsheden blandt de små lande inden for det fælles valutaområde er på niveau med arbejdsløsheden blandt de små lande udenfor. Arbejdsløsheden i Sverige er højere end arbejdsløsheden i Holland, hvis vi endelig skal tage et tal. Nu var det ikke mig, der startede med de tal, men skal vi tage en leg med tallene, er det ikke sådan, at man kan sige, at de små lande udenfor generelt har en lavere arbejdsløshed end alle landene indenfor, tværtimod.

Frank Dahlgård (UP):

Man kan da i hvert fald konstatere, at de små lande uden for euroen har en meget lav arbejdsløshed, og det har statsministeren bekræftet.

Jeg har to tillægsspørgsmål: Vil statsministeren virkelig fastholde, at trygheden består i at

gå med i en valuta som euroen, som er faldet markant og vedvarende i kurs i hele sin levetid på snart 14½ måned? 20 pct. over for dollaren, 35 pct. over for yenen, 20 pct. over for det engelske pund, 10 pct. over for skandinaviske kroner osv. osv. Det er en valuta, der oven i købet er faldet over for det egyptiske pund, den marokkanske dinar og syd- og nordkoreanske won, og man kunne blive ved – jo, jeg medgiver, at den har klaret sig godt over for den russiske rubel. Men det er altså billedet, så det er jo ikke nogen succes, vi hopper på. Det er altså ikke indlysende, hvor trygheden ligger, og jeg spørger bare: Er det ikke rigtigt, at en faldende valuta giver inflation og tryghed? Og hvorfor skal vi knytte os til den?

Det andet ganske korte spørgsmål er: Hvilken indflydelse har de små lande inden for euro-området haft på renten? Finland, Irland og Portugal, der ønskede renten op for at bremse et opsving, der var ude af kontrol, fik jo ikke deres ønske igennem, fordi det er Tyskland og Frankrig, der bestemmer. Er det ikke rigtigt?

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg synes, det er nemt at høre, hvem det er, der konsekvent fordrejer tingene. Det er statsministeren, som hele tiden forsøger at dreje debatten over på noget andet og komme med nogle overordnede floskler i stedet for at forholde sig til det, sagen her drejer sig om.

Det drejer sig om, at det er helt afgørende for Danmark, at vi kan føre en selvstændig politik på f.eks. socialområdet og arbejdsmarkedsområdet, og det handler om, at på grund af euroen er der blevet skabt et pres fra de andre lande for at få bl.a. de områder ind som flertalsafgørelsesområder, så man kan ensrette politikken i de forskellige europæiske lande. Det er ikke i Danmarks interesse. Det er i Danmarks interesse at opretholde en selvstændig politik på arbejdsmarkedsområdet og på socialområdet. Det er det, der giver tryghed, og det er det, jeg tillader mig at foreholde statsministeren og stille nogle spørgsmål om. Det er ikke at fordreje kendsgerningerne, tværtimod. Det er at forholde sig til kendsgerningerne, og det burde statsministeren også gøre.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Til hr. Frank Dahlgaard: Se, den fælles valuta succes skal først og fremmest måles på det, den er sat i verden for, nemlig at sikre stabilitet, når det gælder inflation, og når det gælder offentli-

ge finanser, og danne grundlag for at sikre en bedre fremgang i hele området og dermed en bedre beskæftigelse, som vi jo var inde på lige før.

Den skal ikke måles på sin kurs i forhold til dollaren og andre valutaer. Det kan man godt gøre, og det gør man jo også, men det er ikke noget, der kan defineres som succes. I øvrigt er det jo ikke bare sådan, at man kan sige, at det at have en meget stærk valutakurs i forhold til dollaren er en fordel. Jeg tror ikke, hr. Frank Dahlgaard finder mange private virksomheder lige nu, der er direkte kede af, at de faktisk via euroen kan få en konkurrencefordel på det amerikanske marked.

Så blev jeg spurgt om indflydelsen på rentepolitikken. Det er sådan i Den Europæiske Centralbank, at hvert lands nationalbankdirektør har én stemme, og det er jo sådan, at rentepolitikken sammensættes efter den samlede økonomiske vurdering i hele det fælles valutaområde. Sådan er det i dag, og sådan var det i virkeligheden også, før den fælles valuta blev en realitet. Hr. Frank Dahlgaard ved godt, at den danske pengepolitik, når det gælder renten, i helt afgørende omfang afstemmes efter, hvordan den store tyske nabos rente er. De to ting kan vi ikke bare diskutere løsrevet fra hinanden.

Til hr. Thulesen Dahl vil jeg sige, at Danmark fører en selvstændig politik, når det gælder det sociale område og arbejdsmarkedsområdet. Det er hr. Thulesen Dahls parti ikke enig i, det ved jeg godt. Hr. Thulesen Dahl vil jo helst have, at arbejdsmarkedets parter helt skal finansiere arbejdsløshedsdagpengene, og hvis det skete, havde vi virkelig problemer i Danmark. Men hvis vi et øjeblik glæder os over, at hr. Thulesen Dahls og Dansk Folkepartis forslag heldigvis ikke kan komme igennem, står tilbage, at Danmark naturligvis fører sin selvstændige, succesfyldte arbejdsmarkeds- og socialpolitik, og det bliver vi ved med. Der kommer ikke nogen ændringer i dét.

Frank Dahlgaard (UP):

Nu synes jeg, det bliver meget interessant med statsministerens svar til mig om de små eurolande Finlands, Irlands og Portugals indflydelse på renten, når de havde behov for en højere rente. Det fik de jo ikke.

Og så siger statsministeren – sådan må jeg forstå det: Nåh ja, det er jo som før, at det er de store, der bestemmer, og det er det altså også,

selv om vi sidder med ved bordet. Det er vel ikke så mærkeligt, at den tyske repræsentant, der har 16 gange så mange mennesker bag sig, som en dansk repræsentant i givet fald ville have, vejer tungere til. Men så har vi jo ikke mere indflydelse ved at være med end ved at være udenfor, og så er det jo det samme; men ved at være udenfor har vi fordelene ved at kunne agere frit og selvstændigt i den økonomiske politik, hvad vi jo har gjort med succes, så den danske økonomi i dag er helt i top. Vi har en arbejdsløshed, der er den laveste i 25 år, vi har en levefod, der er helt i top, og vi kan køre videre uden at skulle spørge i Bruxelles eller i Frankfurt. Er det ikke sådan, det hænger sammen?

Formanden:

Jeg sporer en tendens til, at selv om spørgsmålene er forskellige, er det de samme argumenter og synspunkter, der bliver gentaget spørgsmål for spørgsmål, og da vi nu efter 1. time kun er igennem tre spørgsmål, kan vi se frem til en spørgetid, der vil slutte ved 5-tiden i eftermiddag. Derfor henstiller jeg til spørgerne om at holde sig til det spørgsmål, der rent faktisk er stillet.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg kan sammenfattende sige meget kort til hr. Frank Dahlgaards spørgsmål endnu en gang: Den økonomiske politik, Danmark fører i dag, kan og skal vi videreføre, men oven i, at vi viderefører vores stærke økonomiske politik og vores beskæftigelsesfremgang, får vi så de ekstra gevinster, der ligger i at være inden for det fælles valutaområde.

Det ene er en beskyttelse, en tryghed mod spekulation fra omverdenen, og det andet svarer i virkeligheden til, at en tillidsmand på en arbejdsplads i Danmark meget vil have sig frabedt, at direktionen oppe på 1. sal holder møder om hans medarbejdere, uden at han eller hun selv er med. På samme måde med Danmark. Vi skal da være med dér, hvor tingene sker. De ting, der besluttes, og som har betydning for vort land, skal vi da være med til at sætte vores præg på.

Jeg vil i hvert fald være med dér, hvor der træffes beslutninger, der påvirker Danmarks fremtid. Dér, hvor der træffes beslutninger, der påvirker Danmarks fremtid, skal Danmark være med, og det er også noget af det afgøren-

de i debatten her om den fælles valuta. Derfor bør Danmark være med i den fælles valuta.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1876

4) Til statsministeren af:

Frank Dahlgaard (UP):

»Vil et dansk ja til euroen i praksis være ensbetydende med et farvel til den danske krone for tid og evighed?«

Skriftlig begrundelse

Statsministeren har på et møde på Krogerup Højskole sagt, at Danmark efter at have indført euroen og underkastet sig den EU fælles penge- og valutapolitik altid igen vil kunne forlade ØMU'en og genindføre sit eget pengevæsen. Forskellige juridiske og økonomiske eksperter har dog en anden vurdering.

Frank Dahlgaard (UP):

Dér, hvor Danmarks fremtid besluttes, dér, hvor man skal være med, er forhåbentlig denne bygning, som danner rammen om det danske folkestyre.

Det er baggrunden for dette spørgsmål, for statsministeren er åbenbart alligevel ikke så sikker i sin sag. I hvert fald om euroens succes har statsministeren sagt på et møde på Krogerup Højskole for et par uger siden, at vi jo bare kan træde ud af euroen igen, hvis vi skulle fortryde. Men er det ikke i praksis, hvis der bliver sagt ja den 28. september, sket med den danske krone for tid og evighed?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Først må jeg lige gøre det klart en gang til, at det altså ikke er sådan, at vi skal give befolkningen det indtryk, at alt, hvad der sker ude omkring os, i Tyskland, i Frankrig, i Europa, i verden, ingen indflydelse har på Danmark. Så det er ikke rigtigt at sige, at det er det, vi beslutter i denne bygning, der alene har betydning for vores land.

Det, vi beslutter her, har afgørende betydning for vores land, men der er sandelig også god grund til at sige, at er der andre lande tæt ved os, der har problemer – det kan være forureningsproblemer, jeg nævnte Ignalina før, og det

kan være økonomisk krise. — så vil det selvfølgelig påvirke Danmark. Lad os nu også få det sagt i dag.

Til det andet spørgsmål: Jeg vil sige, at jeg får af og til stillet det spørgsmål, men jeg synes egentlig, at vi skal holde fast i, at hvis vi melder os ind i den fælles valuta, så er det, fordi vi mener det, og det er da det, vi skal koncentrere os om, og ikke, at vi med det samme skal overveje at melde os ud igen.

Når vi melder os ind, og når jeg, regeringen, Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre argumenterer for at melde os ind i den fælles valuta, så er det, fordi vi mener det, så er det, fordi vi tror, det er bedst for Danmark i dag, som det var, da vi argumenterede for et ja til Amsterdamtraktaten og for et ja til Europa allerede i 1972.

Frank Dahlgaard (UP):

Ja tak, men betyder det, at svaret på det stillede spørgsmål er et ja, at siger vi ja til euroen, så er det altså et farvel til kronen for tid og evighed? Og betyder det så, at statsministeren fortryder de udtalelser, han kom med på Krogerup Højskole, hvor han sagde, at hvis vi fortryder det, har vi faktisk mulighed for at gå ud igen?

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Der er noget, der tyder på, at statsministeren har fået nye rådgivere, siden de her famøse udtalelser faldt på højskolen, som hr. Frank Dahlgaard netop har citeret, for pressen har da i hvert fald citeret statsministeren, også efterfølgende på pressemødet, statsministeren afholdt dagen efter her i huset, for, at Danmark naturligvis kan træde ud af euroen igen, hvis vi på et senere tidspunkt fortryder, at vi, hvis vi gør det den 28. september, har stemt os ind i euroen.

Bare for en ordens skyld: Kan vi for det første få statsministeren til at bekræfte de udtalelser, også til citat her i Folketingssalen, og for det andet få at vide, hvad statsministeren altså helt konkret har bygget sin antagelse på? For det tredje: Har statsministeren trukket i land og fortrudt de udtalelser, fordi det naturligvis ikke er sådan, at man kan fortryde en beslutning om at gå ind i euroen og så trække sig ud af euroen, som om intet er hændt, og så i øvrigt være med i det øvrige EU-samarbejde? Det er der jo ikke nogen, der tror på.

Keld Albrechtsen (EL):

Nu var jeg også noget forbløffet, da jeg så statsministeren refereret for at hævde, at der er en fortrydelsesret, og derfor vil jeg godt spørge statsministeren helt konkret: Er der i Unionstraktaten indbygget en fortrydelsesret, altså en artikel i Traktaten, som giver et land, der er med i euroens tredje fase, den fælles mønt, ret til at udtræde af den fælles mønt og igen etablere sin egen valuta?

Findes der i Traktaten sådan nogle bestemmelser, som muliggør det, eller findes der ikke? Jeg kender nu naturligvis godt svaret, men jeg vil gerne høre det fra statsministerens egen mund, således at befolkningen kan se det og læse det i Folketingets forhandlinger.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Til hr. Frank Dahlgaard kan jeg sige, at jeg som sagt synes, vi skal bruge hovedparten af vores kraft på at diskutere, hvorfor vi skal træde ind i den fælles valuta, og ikke, hvorfor vi skal træde ud.

Når det så er sagt, kan jeg sige, at det samarbejde, vi har i Europa, er jo et samarbejde mellem suveræne nationer, der af egen fri vilje har valgt, frivilligt for Danmarks vedkommende gennem folkeafstemninger, at afgive noget af vores selvbestemmelse til Fællesskabet for at få løst nogle problemer, vi ikke selv kan løse alene, men kun i et samarbejde med andre, og i selve den natur, som samarbejdet har, ligger der selvfølgelig, at ethvert land kan træffe beslutning om at træde ud igen. Det vil have sine omkostninger, og der skal i givet fald forhandles om at sikre de bedst mulige vilkår. Traktaterne, kan jeg sige til hr. Keld Albrechtsen, beskriver faktisk ikke noget konkret om den situation, men det udelukker jo ikke, at man kan. Så er vi jo i givet fald tilbage i folkeretten, som jo anviser, hvordan sådan en situation skal gribes an.

Ærlig talt synes jeg også, det skal siges i dag, at det jo ikke er sovjetiske tilstande, vi har. Hr. Keld Albrechtsen vil sikkert nok give mig medhold i, at hvis et land ønsker at trække sig, jamen så kan landets befolkning selvfølgelig gøre det. Jeg siger bare, at det kræver så en forhandling med de andre, at det vil være vanskeligt for os, og at det også vil have sine omkostninger.

Men hvis jeg bliver stillet spørgsmålet, om vi kan, så er svaret, at et land som Danmark kan beslutte at trække sig ud, hvis befolkningen i Danmark ønsker det. Det kræver blot, som jeg

sagde det før, forhandlinger med vore naboer om, under hvilke betingelser det kan ske, men det er en anden historie.

Jeg ville fraråde det meget, jeg synes, at vi skal tage og koncentrere debatten om det andet spørgsmål, men når der nu spørges, så vil jeg naturligvis ikke undlade at svare.

Frank Dahlggaard (UP):

Jamen tak for svaret! Kan statsministeren bekræfte, at han har bedt om et papir, en ekspertvurdering også juridisk, om det spørgsmål, om vi kan træde ud igen? Og kan statsministeren bekræfte, at det ikke er mig eller andre, der har rejst det her spørgsmål, men statsministeren selv, der har sagt, at vi har mulighed for at komme ud igen?

Men spørgsmålet gik jo på, om et ja til euroen i praksis betyder et farvel til kronen for tid og evighed. Det mangler jeg et helt klart svar på, for statsministeren antydede det.

Hvis vi går ind, kræver det jo enorme investeringer, formentlig i milliardstørrelsen, i udstyr til at tilpasse sig, og skal vi så efter nogle år ud igen, skal vi gennem de samme omkostninger en gang til, plus den usikkerhed, der bliver om den nye krone, der kommer, for hvorfor vil vi ud?

Det rejser så store økonomiske og juridiske problemer, at mit spørgsmål er: Er det ikke i praksis et farvel for tid og evighed til den danske krone at sige ja til euroen?

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Det er dog en ejendommelig situation, vi står i med det her spørgsmål. Nu siger statsministeren, at når der nu spørges til, om vi kan træde ud igen, så vil statsministeren da ikke undlade at svare. Jamen det er jo ikke os, der har bragt det her spørgsmål på banen, det er statsministeren, der på et møde på en højskole har sagt, at vi har en fortrydelsesret, det er statsministeren, der efter mediernes oplysninger dagen efter på sit ugentlige pressemøde her i huset har genbekræftet, at vi har en fortrydelsesret.

Det vil sige, at det er landets statsminister, der må have foretaget nogle sonderinger omkring det her, og derfor tillader vi os nu at følge dét op, som statsministeren selv har sagt. Så kommer det minsandten her, at det jo ikke er statsministeren, der ønsker det her, men når nu statsministeren bliver spurgt osv.

For at der ikke skal være nogen som helst misforståelser om det her, vil jeg stille ét

spørgsmål til statsministeren meget firkantet og klart: Finder statsministeren, at Danmark har en juridisk ret til at træde ud af eurosamarbejdet igen, efter at vi har stemt os ind i eurosamarbejdet?

Keld Albrechtsen (EL):

Statsministeren bekræfter nu, at der ikke i Unionstraktaten findes nogen bestemmelse, der tillader et land, som er kommet ind i euroen, at træde ud af euroen igen. Så er vi i hvert fald klar over, hvordan Traktaten ser ud: Den giver altså ingen mulighed for fortrydelse.

Så vil jeg godt spørge, hvad det er, statsministeren mener med, at man så efter folkeretten alligevel vil kunne forhandle sig ud. Jeg går ud fra, men det vil jeg så godt have statsministeren til at bekræfte, at dér tænker statsministeren på den situation, som har foreligget vedrørende det danske EF-medlemskab siden 1972, nemlig den situation, at EF-medlemskabet, altså nu unionsmedlemskabet, efter Genèvekonventionen kan ophæves ved en folketingsbeslutning, og at der er nogle regler om 1 års opsigelsesfrist og sådan noget.

Jeg vil godt bede statsministeren bekræfte, at det handler om at udtræde af Unionen i dens helhed, at det er hele unionsmedlemskabet. Det kan naturligvis ikke lade sig gøre at træde ud af en del af Unionen, f.eks. møntunionen, som man er gået ind i; det tillader Traktaten ikke, det er hele medlemskabet, vi så snakker om. Det vil jeg godt bede statsministeren om at bekræfte.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg fik et enkelt spørgsmål, og jeg har givet et enkelt svar. Jeg kan godt se, at der er en række andre bemærkninger, men jeg må sige, at de faldne bemærkninger ikke giver mig anledning til yderligere bemærkninger.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1739

5) Til miljø- og energiministeren af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Finder den danske regering, at eventuel kommerciel dyrkning af gensplejsede afgrøder i Danmark ligesom i England som minimum må afvente resultatet af en 4-års-forsøgsperiode, og at kommerciel dyrkning i Danmark under ingen

omstændigheder kan komme på tale, før de britiske forsøg er gennemført og vurderet?»

Skriftlig begrundelse

Ifølge The Guardian den 28. februar i år findes der i England en aftale om, at der på 75 marker skulle gennemføres en undersøgelse, der skal vise, om GMO-afgrøder skader miljøet m.v. Industrien har lovet at tilbageholde kommercielt salg, indtil denne undersøgelse er gennemført.

Forsøget skulle være startet onsdag den 1. marts på 25 marker, men indtil videre er det dog ikke lykkedes industrien at fremskaffe tilstrækkelig mange landmænd, der vil lægge marker til et så ubehageligt eksperiment. Men det viser jo bare, at bekymringen i befolkningen og hos landmændene selv er langt større, end den hidtil har været hos bl.a. den danske regering, der jo under debatten i Folketinget den 4. februar i år afslørede et fuldstændigt sorgløst og ubekymret forhold til gensplejsningen.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken): Som bekendt er direktivet om udsætning og markedsføring under revision, og Danmark har arbejdet hårdt for en række forbedringer, herunder også en styrkelse af den miljømæssige risikovurdering og en belysning af de langsigtede og indirekte virkninger af disse afgrøder.

Europa-Parlamentets anden læsning af direktivet ventes i løbet af april 2000, og det er mit håb, at vi snarest herefter kan få vedtaget det endelige direktiv. På Miljørådets møde sidste år i juni var Danmark med til at formulere og vedtage en erklæring om, at der ikke vil blive givet godkendelser til markedsføring af nye gensplejsede afgrøder, før ny lovgivning er på plads, altså før vi har fået et bedre direktiv på plads.

For god ordens skyld vil jeg gerne understrege, at der til dato ikke er blevet dyrket gensplejsede afgrøder kommercielt i Danmark. Vi har med stor interesse fulgt de forsøg, der er i gang i England, og som løber til og med vækstsæsonen 2002. Hvis resultaterne af forsøgene viser, at der er uacceptable virkninger på biodiversiteten som følge af dyrkningen af de gensplejsede afgrøder, man afprøver, så vil vi naturligvis lade det spille ind i vores bedømmelse. Så vil vi lægge vægt på et meget højt beskyttelsesni-

veau. Vi siger ikke nej til teknologi, men vi lægger vægt på et meget højt beskyttelsesniveau.

Endelig vil jeg gerne gøre opmærksom på, at der i forbindelse med de danske demonstrationsforsøg med gensplejsede foderroer i 1999 blev gennemført forskellige undersøgelser af, om dyrkningen havde nogen effekt på flora og fauna, og der er ingen af disse resultater, som vi altså har opnået ved et fuldskalaforsøg, der tyder på, at den gensplejsede roe havde negative effekter på flora og fauna.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil i og for sig starte meget enkelt ved simpelt hen at bede ministeren besvare det spørgsmål, der er stillet. Det har ministeren nemlig ikke besvaret. Han har ikke besvaret, om kommerciel gensplejsning på danske marker vil kunne finde sted, inden de britiske forsøg er evalueret, det vil altså sige efter år 2002.

Jeg har forstået det sådan, at i Storbritannien, hvor man har en premierminister, der er endnu mere vild med gensplejsning end den danske regering, er man dog så bekymret over problemet, at man ikke vil tillade kommerciel dyrkning, før man har set resultatet af de forsøg, der bliver afsluttet i 2002.

Men ministerens svar må forstås sådan, at når EU's lov er vedtaget, og det er jo lang tid inden 2002, ja, så rasler det altså ned med godkendelser til gensplejset dyrkning på kommerciel basis her i Danmark, og så vil man bagefter se på de britiske forsøg, og hvis det viser sig, at det går galt, ja, så vil man måske gøre et eller andet. Men jeg må sige til ministeren, at så er det jo for sent.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jeg har redegjort for de danske regler og de danske overvejelser. Fødevarerministeren er her og har haft det privilegium at følge den her diskussion meget nøje i EU, og man kan roligt sige, at englænderne ikke har været drivende i at få respekteret forsigtigheds- og sundhedsprincipper.

Det, den engelske premierminister har sagt nu, er det, vi andre har sagt i årevis: at der er grund til at udvise forsigtighed omkring dette spørgsmål. Der er ikke udsigt til, at der foreløbig bliver kommerciel dyrkning af afgrøder i Danmark.

Vi har efter min bedste overbevisning ikke det problem, man har haft i England, men vi vil bruge de resultater, der kommer fra England, til

vores risikovurdering og til vores vurdering af det.

Man skal jo være varsom med at rangordne lande, men man kan roligt sige, at hvis England befinder sig i første division, så befinder Danmark sig suverænt i elitedivisionen.

Keld Albrechtsen (EL):

Den danske regerings holdning i dag overrasker og bekymrer mig netop, fordi den danske regering hidtil har været langt mere skeptisk end Tony Blairs regering, men ikke desto mindre siger Tony Blair altså nu, at en eventuel kommerciel dyrkning må afvente evaluering af de forsøgsresultater, der først er færdige i 2002.

Jeg stiller så det simple spørgsmål: Vil den danske regering være indstillet på at godkende en kommerciel dyrkning i Danmark, inden disse britiske forsøg er afsluttet og evalueret? For nu siger ministeren, at der ikke er udsigt til kommerciel dyrkning, men er det ikke korrekt, at når EU's lov er vedtaget, og det er jo lang tid inden år 2002, så kan der gives kommerciel dyrkningsgodkendelse også her i Danmark, og så har regeringen accepteret, at det også sker, hvis der er danske landmænd, som vil bruge det?

Og er det ikke også korrekt, at regeringen har afstået fra et forlænge den aftale om ikke dyrkning kommercielt, som vi havde her i Danmark sidste år?

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Udviklingen internationalt går klart i retning af, at landmændene viger tilbage fra at bruge disse gensplejsede afgrøder. Der er ikke ubetydelige tab for dem, der har gjort det i Nordamerika, og de firmaer, som vi tidligere har sloget med om sundheds- og miljøsynspunkter, er i dag langt mere fornuftige. Derfor tror jeg ikke, at der er noget reelt problem i forhold til Danmark. Der vil ikke komme disse kommercielle afgrøder i noget nævneværdigt omfang, før man er helt sikker på, at sundheds- og miljøsynspunkterne er fuldstændig afklaret og myndighederne kan sige ja.

Englænderne kan ikke forbyde markedsføring af kommercielle afgrøder i de 4 år. Det, de alene kan gøre, er at henstille, på samme måde som vi andre henstiller, at man sørger for, at reglerne er i orden, før man bruger disse afgrøder.

Efter min mening er vores beskyttelsesniveau og vores system betydelig mere effektivt end

det engelske, men det er ikke ensbetydende med, at man ikke i de engelske forsøg kan indvinde resultater, vi også i Danmark kan have glæde af, som jeg sagde første gang, jeg svarede på hr. Albrechtsens spørgsmål.

Keld Albrechtsen (EL):

Nu siger ministeren så, at den kommercielle dyrkning, der kommer til at finde sted i Danmark, ikke bliver i nævneværdigt omfang.

Nu er ganske små ord jo ofte de ord, der virkelig betyder noget. Der er et ordsprog, der siger, at Djævlens ligger i detaljen, og Djævlens ligger her i ministerens udtryk »ikke i nævneværdigt omfang«. Kan ministeren uddybe, hvad det vil sige, at der kommer en kommerciel dyrkning, dog kun i ikke nævneværdigt omfang?

Hvorfor vil ministeren ikke forsøge at få en aftale med markedet om et stop, ligesom man har i Storbritannien, indtil det britiske forsøg er afsluttet i 2002? Hvorfor er vi nu i den situation, at den britiske regering, som hidtil ikke har været så skeptisk, nu er mere skeptisk og mere restriktiv end den danske regering? Hvad er det egentlig, der sker for vores øjne?

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jamen det er simpelt hen ikke rigtigt. Nu kan man jo altid spørge, om det er fint at være skeptisk, men i denne her sag er det det formentlig. Den engelske regering er ikke og har ikke været og vil ikke være mere restriktiv end den danske regering i behandlingen af de regler, der skal gælde på det her område.

Den har valgt en anden strategi for nogle lidt mere langsigtede forsøg, som man i øvrigt har haft svært ved at få etableret, og dem vil vi gerne nyde godt af. Jeg tror ikke, at de her afgrøder hverken i England eller i Danmark vil blive almindeligt brugt, før man er helt sikker på, at det miljø- og sundhedsmæssige er i orden, og derfor vil det at bruge lang tid på at lave en aftale have lige så megen effekt på miljø og sundhed som at sparke en åben dør ind.

Altså hr. Albrechtsen vil med djævlens vold og magt have mig til at løse et problem, der ikke eksisterer.

Keld Albrechtsen (EL):

Vil ministeren her over for Folketinget garantere, at det, jeg hævder er et problem, ikke er et problem, og at der ikke frem til år 2002 vil komme et problem med gensplejset dyrkning her i Danmark? Vil ministeren under anvendel-

se af ministeransvarlighedsloven nu meddele Folketinget, at det giver han en garanti for?

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Hr. Albrechtsen var selv inde på eskatologiske termer før, da han talte om Djævlen. Jeg vil tale om tro: Jeg tror ikke – og jeg vil gerne sige, at den tro mener jeg er rimelig velfunderet – at det er noget problem. Og når jeg ikke tror, det er noget problem, så er det heller ikke noget, jeg vil give høj prioritet at gøre noget ved.

Det, jeg er optaget af – og dér har jeg jo hidtil haft støtte fra hr. Albrechtsen og hans parti – er at sikre, at vi får så gode regler som overhovedet muligt på det her område til at gælde ikke bare i vores egen del af verden, men globalt set. Det er dér, jeg vil sætte kræfterne ind frem for kun at være optaget af problemerne i Danmark, hvor jeg virkelig ikke tror de vil opstå. Det er det, der er prioritering i det.

Men om man kan underkaste en tro, hvor velfunderet den end er, ministeransvarlighedsloven, det er jeg ikke erfaren nok og juridisk kyndig nok til at vurdere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Formanden:

Det næste spørgsmål er stillet til fødevarerministeren af hr. Keld Albrechtsen. Jeg beder i øvrigt fødevarerministeren velkommen her i Folketinget i hendes nye egenskab.

Spm. nr. S 1738

6) Til fødevarerministeren af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Er ministeren enig med den britiske premierminister i, at genetisk modificerede fødevarer kan udgøre en sundhedsrisiko?«

Skriftlig begrundelse

Den britiske premierminister, Tony Blair, som ellers har været en overbevist tilhænger af gensplejsning, har nu ifølge The Guardian den 28. februar i år foretaget en kovending (U-turn) og er nu bekymret over sundhedsrisikoen i forbindelse med GMO.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne tilslutte mig formandens velkomst og så blot sige: Jeg håber, at vi nu kan bevæge os ned fra det teologiske niveau, det rent tros-mæssige, og så gå over til en faktisk, konkret besvarelse af spørgsmålene.

Fødevarerministeren (Ritt Bjerregaard):

Spørgsmålet er jo stillet på baggrund af tre korte artikler bragt af The Guardian den 28. februar år 2000. Påstanden i artiklerne er, at den engelske premierminister har skiftet holdning fra at være en ukritisk fortaler for anvendelsen af genteknologi i fødevarerproduktionen til at anerkende behovet for grundige undersøgelser og krav om mærkning, inden produkterne tillades på markedet. Bladet citerer premierministrens talsmand for, at regeringens politik ikke er ændret.

Anvendelsen af genteknologi i fødevarerproduktionen rummer et stort potentiale, som måske – og jeg understreger måske – kan blive til gavn for både miljø og sundhed, men det er også en teknologi, vi skal tage i brug under iagttagelse af den største forsigtighed, som miljøministeren lige nævnte det, ligesom vi skal tage hensyn til den skepsis, som er meget udbredt i befolkningen.

Mulighederne for udvikling af bedre fødevarer er til stede, selv om vi endnu ikke har set genetisk modificerede fødevarer, som medfører direkte fordele for forbrugerne, især ikke for forbrugerne i den vestlige verden.

Fødevarernes sikkerhed har den højeste prioritet i regeringens fødevarerpolitik, og regeringen har i den forbindelse ført en kritisk linje, som vi lige fik understreget det, og den har bl.a. betydet, at der stilles strenge krav om grundige undersøgelser og mærkning, inden produkterne tillades på markedet.

Jeg minder om, at Danmark var det første land i verden til at fastsætte krav om forhåndsgodkendelse af genetisk modificerede fødevarer. Det skete i 1986 med vedtagelsen af loven om miljø- og genteknologi, altså i meget god tid inden de genetisk modificerede fødevarer var en realitet.

Kravet om forhåndsgodkendelse er senere i EU fastsat i forordningen om nye levnedsmidler, den såkaldte novel food-forordning. Godkendelse til markedsføring, herunder risikovurdering, sker fra sag til sag og beror således på en videnskabelig vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Så det er altså min opfattelse, at vi står på et stabilt grundlag, når genetisk modificerede fødevarer bliver godkendt til markedsføring.

Keld Albrechtsen (EL):

Det tjener jo ministeren til hæder, at ministeren, da ministeren var kommissær, lod en række sager om godkendelse af gensplejede afgrøder ligge på sit skrivebord uden at ekspedere dem videre, men nu har ministeren jo altså det direkte ansvar for området her i Danmark.

I Storbritannien har man nu erkendt, at man altså ikke kender de miljømæssige og sundhedsmæssige konsekvenser af disse gensplejede afgrøder tilstrækkelig godt, og derfor vil man altså afvente forsøg, som vi fik at vide af miljøministeren vil være afsluttet i år 2002. Og de undersøgelser, som er foretaget i Danmark, handler jo, som ministeren ved, stort set ikke om konsekvenserne af gensplejsning, de handler om alle mulige andre ting.

Men når disse miljømæssige og sundhedsmæssige problemer ikke er kortlagte, vil ministeren så medgive, at det ville være hasardspil med både miljø- og sundhed, hvis man begyndte at dyrke kommercielt i en situation, hvor man endnu ikke kender de forsøgsresultater fra England?

Fødevarerministeren (Ritt Bjerregaard):

Ja egentlig, vil jeg sige til hr. Albrechtsen, har jeg ikke meget at tilføje til det, energi- og miljøministeren svarede for et øjeblik siden, måske undtagen det ene, at det slet ikke er sikkert, at det lovforslag, der nu behandles i EU, har været igennem al den behandling, et sådant forslag skal igennem, inden år 2002. Det har været endog særdeles lang tid undervejs. Der er meget kritiske røster både i Parlamentet og i Rådet, og derfor har det haft en meget lang ekspeditions-tid.

I øvrigt synes jeg, man kan henholde sig til, hvad miljøministeren her har sagt om den danske holdning og den forsigtighed, vi har udvist. Heller ikke jeg kan nikke genkendende til, at Danmark i det her spørgsmål skulle ligge bag efter Storbritannien.

Keld Albrechtsen (EL):

Det, jeg spørger om, nemlig om det ville være forsvarligt set fra en fødevarerministers synspunkt, at man godkendte og iværksatte en produktion med en gensplejset afgrøde her i Danmark uden at afvente de konsekvensundersø-

gelser, som man nu foretager i Storbritannien, og som jo kan gå hen og vise, at der er miljømæssige og sundhedsmæssige konsekvenser, som er alvorlige, og som man altså kommer for sent med, hvis man går i gang inden da, synes jeg er et principielt vigtigt spørgsmål at få afklaret, men jeg synes ikke, at jeg rigtig kan få svar på det.

Så vil jeg godt sige til ministeren, at jeg er vældig glad for at høre, at det kan være, at der bliver mulighed for at få bedre tid til at drøfte den lov i EU, for det synes jeg i høj grad der er behov for. Og jeg vil da godt spørge, om ministerens indlæg skal fortolkes sådan, at Danmark nu også er begyndt at stille kritiske spørgsmål til det lovforslag, som ligger på bordet.

Fødevarerministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg kan da svare – og det er i højere grad mit tidligere embede, jeg svarer på baggrund af – at Danmark undervejs i hele behandlingen af lovforslaget har stillet kritiske spørgsmål.

Der foregår da massevis af undersøgelser rundt omkring i de europæiske lande, det gør der i Storbritannien, det gør der andre steder, og vi skal da selvfølgelig i de her sager følge den lovgivning, der gælder, dvs. en konkret vurdering af de genmodificerede organismer, der er tale om. Det vil vi gøre i Danmark, for det er vi forpligtede til, og vi vil selvfølgelig indhente alle de oplysninger, der overhovedet er tilgængelige, når vi skal foretage en sådan konkret vurdering.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg kan høre på ministeren, at vi ikke kommer det nærmere i den her omgang, men jeg vil alligevel spørge ministeren: Hvis det nu viser sig, at vi faktisk får bedre tid til at behandle det lovforslag, så ved ministeren jo, at Danmark har stillet nogle ændringsforslag og har nogle ønsker, men de er jo meget beskedne og vil f.eks. ikke betyde en ændring af den komitéprocedure, der tillader Kommissionen sammen med et mindretal af landene at godkende ting på tværs af et flertal. Den udemokratiske proces har Danmark ikke, så vidt jeg ved, stillet krav om ændring af. Det er bare et eksempel.

Ministerens svar gav mig en flig af håb om, at Danmark måske nu, ikke mindst efter at ministeren er kommet ind i sit embede, ville foretage en revurdering af den situation og stille nogle nye og fornuftige krav til det lovforslag. Det

var det, jeg syntes jeg hørte en åbning af, men det var måske for optimistisk?

Fødevarerministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg må sige til spørgeren, at jeg har fuld tillid til den måde, energi- og miljøministeren forvalter det mandat, han har til at følge den videre udvikling på det her lovgivningsområde, på, og det ville undre mig, hvis man ikke i det videre arbejde også ville drøfte komitéprocedurerne, ligesom man har gjort det førhen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1720

7) Til forskningsministeren af:

Søren Kolstrup (EL):

»Kan ministeren bekræfte, at et amt ikke kan udlicitere centrale sundhedsopgaver på et universitetshospital med konsekvenser for uddannelse og forskning uden de involverede ministeriers godkendelse?«

Skriftlig begrundelse

Spørgsmålet er stillet under henvisning til det forhold, at staten medfinansierer en del af aktiviteten på eksempelvis Odense Universitetshospital, jf. dettes undervisnings- og forskningsforpligtelse, samt den pågående debat om evt. udlicitering/salg af de neurologiske funktioner på Odense Universitetshospital til en privat tysk koncern.

Søren Kolstrup (EL):

For et stykke tid siden tilbød den tyske finansmand Hilmar Hager Fyns Amtsråd, at man kunne lave et privathospital, som overflødiggjorde og erstattede centrale funktioner ved Odense Universitetshospital. Den diskussion, der opstod i kølvandet herpå, giver jo anledning til dels at drøfte, hvordan man tackler en sådan situation, dels selvfølgelig også at drøfte, hvordan man helt principielt forholder sig til, at pengeposemænd skal tjene på liv, ære og velfærd.

Forskningsministeren (Birte Weiss):

Det er ikke blot et aktuelt, men også et meget relevant spørgsmål, som hr. Søren Kolstrup stil-

ler, og det siger jeg, selv om der jo ikke hidtil har været situationer, hvor klinisk undervisning og forskning, der er forbundet med den, har været søgt henlagt til private hospitaler, der er drevet på forretningsmæssig basis.

Det er rigtigt, at der har været nogen diskussion og nogle planer. Hvor de planer befinder sig lige præcis nu, fortøner sig vistnok en smule. Men den kliniske undervisning finder jo principielt sted på offentlige sygehuse, men der har været et par undtagelser. Det har været selvejende institutioner som Diakonissestiftelsen og Sankt Lukas Stiftelsen.

Henlæggelse til et egentligt forretningsforetagende vil altså være noget helt nyt, og skulle situationen opstå, vil jeg i samarbejde med Undervisningsministeriet og Sundhedsministeriet se nærmere på, hvilke principielle og praktiske spørgsmål en sådan situation vil rejse.

Generelt kan jeg oplyse, at universiteternes opgave er at drive forskning og give videregående uddannelse indtil det højeste videnskabelige niveau. På det lægevidenskabelige område varetager universiteterne opgaven i samarbejde med hospitalsvæsenet for så vidt angår klinisk undervisning og forskning.

Undervisningsministeren fastsætter efter forhandling med sundhedsministeren, på hvilke af landets sygehuse undervisningen i kliniske fag skal foregå. Udvælgelsen af de afdelinger, som varetager undervisningen og forskningen, foretages af universiteterne. Udvælgelsen af en afdeling kan ske for en periode på højst 3 år ad gangen, men der er selvfølgelig mange, som er gengangere.

I forbindelse med udvælgelsen indgås der aftale med den pågældende amtskommune om varetagelsen af opgaven og om refusion af de udgifter, der er forbundet med det.

Aftaleforholdet og det økonomiske mellemværende mellem universitet og amtskommune ændres ikke ved, at en amtskommune – og det er så i medfør af reglerne i sygehuslovgivningen – indgår overenskomst med en privat institution om løsning af amtskommunens opgaver.

Hvis en afdeling undergår væsentlige ændringer i godkendelsesperioden, skal afdelingen ifølge de gældende regler underrette universitetet om det. Det vil f.eks. gælde, hvor en amtskommune indgår overenskomst med en privat institution om løsning af amtskommunens sygehusopgaver.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg må gøre opmærksom på, at taletiden for længst er udløbet.

Forskningsministeren (Birte Weiss):

Jamen så er det godt, at jeg er færdig.

Søren Kolstrup (EL):

Tak for svaret.

Jeg forstår ministerens svar således, at ministeren understreger, at der ikke kan finde en udlicitering af centrale opgaver sted, medmindre der har fundet en forhandling sted med alle de involverede parter, hvad angår undervisning og forskning. Og det vil jeg da gerne have en klar bekræftelse på.

Det andet forhold, som jeg vil spørge til, er: Ministeren nævnte selv, at man hidtil har haft selvejende institutioner, der har været knyttet til og spillet en central rolle i det danske undervisningsvæsen. Finder ministeren, at der er en tindrende klar forskel mellem at være en selvejende institution og være en privat institution?

Og det sidste, jeg vil spørge om, er: Den pågældende Hilmar Hager, som der her er tale om, har ifølge pressen, i hvert fald ifølge Fyens Stiftstidende, nogle konkursramte hospitaler på samvittigheden. Finder ministeren, at det principielt er betryggende, at dansk universitetsforskning inden for lægeverdenen er knyttet til private institutioner, der når som helst kan gå konkurs?

Forskningsministeren (Birte Weiss):

Til det sidste vil jeg svare: Nej, jeg mener ikke, at det er betryggende overhovedet at gå konkurs, og derfor er den forskning, der knytter sig til det, naturligvis heller ikke noget, der er efterstræbelsesværdigt.

Så var der spørgsmålet om, hvordan det her forholder sig principielt, men også i den konkrete situation helt formelt. Og dér er mit svar, at det her er uopdyrket land. Der er ikke nogen fortilfælde, der er ikke nogen tilfælde, hvor man har en institution eller en virksomhed, som er profitorienteret, som skulle gå ind og overtage opgaver af denne her karakter. Og det er baggrunden for, at mit svar lyder: Hvis noget sådant skulle opstå, vil det påkalde sig alle involverede ministres interesse. Så vil jeg tage initiativ til en drøftelse af det, for det er ikke noget, vi kan sige er forudset i lovgivningen, og det er en situation, som vi derved kan sige, at der ikke

eksisterer nogen egentlig praksis for og dermed heller ikke noget regelsæt.

Så mit svar er: Hvis den opstår, vil jeg tage initiativ til drøftelse med mine kollegaer.

Søren Kolstrup (EL):

Jeg forstår ministerens svar således, at hvis den tyske Hilmar Hager havde haft held med sit projekt, ville det have udløst ikke blot en drøftelse her i Folketinget, men også en ny lovgivning på området. Er det korrekt opfattet? Det er det ene.

Og det andet: Jeg kunne forstå, at også ministeren har den opfattelse, at det ikke er ønskeligt, at sådanne forskningsaktiviteter overlades til et privat foretagende, der kan risikere at gå konkurs. Indebærer det synspunkt, at ministeren, såfremt det skulle blive aktuelt, vil medvirke til at forhindre, at privathospitaler indtager en sådan position i Danmark, at de så at sige kommer til at erstatte universitetshospitalers status?

Forskningsministeren (Birte Weiss):

Det er en lidt vidtgående konklusion at drage af det, jeg sagde, at der under alle omstændigheder skal laves ny lovgivning på området, hvis en sådan situation opstår.

Det, jeg har sagt, er: I den eksisterende lovgivning er der ikke taget højde for denne her situation, men lovgivningen er jo heller ikke af nyere dato, og på det tidspunkt lavede man jo ikke private initiativer inden for sygehusområdet.

Så det, jeg medgiver hr. Søren Kolstrup, er, at det naturligvis, hvis situationen opstår, vil være noget, vi bliver nødt til at forholde os til både principielt og praktisk. Til gengæld tror jeg ikke, at det skræksscenario, der indirekte lå i hr. Søren Kolstrups spørgsmål, at private kunne tænkes sådan lidt mere generelt at overtage den forpligtelse, som i dag ligger på de offentlige sygehuse, nogen sinde ville være tilfældet, uanset hvad reglerne måtte være.

Men som sagt synes jeg, at det er et relevant spørgsmål at rejse, og jeg vil arbejde videre med det, hvis situationen skulle opstå.

Søren Kolstrup (EL):

Jeg takker for svaret, men der er alligevel stadig væk en nagende uro hos mig, for politikere og ministre er jo til for at gøre en forskel, og derfor er det springende punkt, om ministeren her i dag vil udsende et signal, der tilkendegiver, om

det er en god idé eller en dårlig idé, at amter giver sig i kast med at udlægge centrale funktioner til privathospitaler. Jeg tror da, at man kunne være interesseret i fra amternes side at høre om, hvad ministeren vil gøre også for eventuelt at forebygge noget sådant.

Eller skal jeg forstå ministeren sådan, at ministeren vil læne sig tilbage og sige: Åh, vi tager diskussionen, når den tid eventuelt måtte opstå, og den er i øvrigt ret hypotetisk.

Forskningsministeren (Birte Weiss):

Jeg har vist allerede tilkendegivet, at jeg ikke synes, at det ville være nogen særlig ønskværdig situation, hvis der foregik klinisk undervisning på foretagender, der var konkurrerende, sådan at man undervejs i forløbet skulle til at ændre grundlæggende ved de aftaler, der er indgået.

Men når jeg ikke vil give det tilsagn, som hr. Søren Kolstrup efterlyser, er det ganske enkelt, fordi det her vil involvere en række forskellige ministre: Det vil involvere sundhedsministeren, det vil involvere undervisningsministeren, og jeg mener, at det burde være et tilstrækkeligt signal for hr. Søren Kolstrup, at jeg for så vidt angår den del af det, der ligger i mit ressort, i dag siger, at jeg mener, at det omgående ville udløse en aktion imellem de involverede ministre, sådan at vi måtte se på: Hvad er det for nogle principielle spørgsmål, det rejser? Hvad er det for nogle praktiske spørgsmål? Og det tilsagn har jeg givet her i dag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1846

8) Til forskningsministeren af:

Søren Kolstrup (EL):

»Mener ministeren, at universiteter og forskningscentre bør påtage sig forskning, som involverer markedsføring af et givet produkt eller en given teknologi, og vil ministeren gribe ind over for en sådan adfærd?«

Skriftlig begrundelse

Forskningscenter Risø (afdeling for systemanalyse) og DLF-Trifolium samarbejder om et forskningsprojekt om Teknologisk Fremsyn, som dækker en række metoder og teknikker,

bl.a. Technology Radar, Delphi studier, scenarieteknikker og ekspertpaneler, og vil endvidere i den sammenhæng ved hjælp af scenariemetoden udvikle metoder, der kan understøtte strategiske og regulatoriske beslutninger m.h.t. kommercialisering af gensplejsede planter.

Søren Kolstrup (EL):

Vi ved, at vores sektorforskningsinstitutioner i Danmark – de bliver ofte betegnet som forskningscentre – har en lang række alsidige opgaver. Nogle af opgaverne vedrører rådgivning, andre opgaver vedrører direkte samarbejde med det private erhvervsliv.

Når jeg har stillet mit spørgsmål, er det på baggrund af en aktivitet, som Risø udfører, og hvor man kan sige, at de ikke blot går ind og foretager kommercielle aftaler med private institutioner, men direkte foretager en markedsføring. Og det er på den baggrund, at jeg finder det vigtigt at få drøftet, hvad en sektorforskningsinstitution er til for og ikke til for, idet jeg antager, at når vi har en offentlig institution, så skal den gøre en forskel i forhold til en privat institution. For hvorfor skulle vi ellers have den offentlige institution?

Forskningsministeren (Birte Weiss):

Spørgsmålet er jo generelt formuleret, men til gengæld er det begrundet – i den skriftlige form, det ligger i – i et konkret forskningsprojekt ved Risø. Jeg vil derfor begynde med at give nogle baggrundsoplysninger om selve projektet, og så vil jeg godt bagefter besvare spørgsmålet generelt.

Og det, jeg har gjort, er, at jeg har bedt Risø om en udtalelse, og fra Risø oplyser man, at der er tale om et metodeudviklingsprojekt om Teknologisk Fremsyn. Projektet er et teoretisk forskningsprojekt. Det har til formål at udvikle generelle metoder til prioriteringen af forskning og teknologi på vanskelige områder. Projektet har altså et meget bredt sigte.

Risø har af tekniske årsager valgt at bruge et konkret samarbejde med DLF-Trifolium som testcase i pilotprojektet. Projektet er således ikke en del af Risøs samarbejde med denne virksomhed. Projektet har derfor intet med markedsføring af virksomhedens nuværende eller fremtidige produkter eller teknologier at gøre.

Med hensyn til det generelle, om offentlige forskningsinstitutioners mulighed for at deltage i markedsføringen af bestemte produkter eller

tjenester, kan jeg jo generelt henvise til, at det er længe siden, at man forlod de rigide grænser for, hvad offentlige institutioner må beskæftige sig med.

Efter de generelle bevillingsregler for statslige institutioner kan de lave indtægtsdækket virksomhed i tilknytning til de formål, som de i øvrigt har. Sådant en virksomhed er i princippet kommerciel. Den skal være fuldt indtægtsdækket, og der skal ske en særskilt regnskabsføring af den, sådan at virksomheden ikke finansieres ved hjælp af offentlige midler.

For universiteternes virksomhed vil det sige, at de som indtægtsdækket virksomhed f.eks. kan udbyde rekvirerede forsknings-, efteruddannelses- og konsulentopgaver. For Risøs vedkommende gør der sig det helt særlige forhold gældende, at Risø er en statsvirksomhed, og en statsvirksomhed har inden for sit formål fuldt ud adgang til at agere på et kommercielt marked, herunder ved markedsføring. Området for Risøs kommercielle aktiviteter vil typisk være i forbindelse med egne patenterede produkter, der kan også være tale om udviklingsopgaver eller konsulentbistand og bestråling og ting, der ligger i den boldgade.

Der gælder særlige regler for markedsføring, sådan at private ikke påføres en ubillig konkurrence for offentlige midler.

Og til sidst blot den oplysning, at reglerne for indtægtsdækket virksomhed og statsvirksomheder jo er udførligt reguleret i budgetvejledningen.

Søren Kolstrup (EL):

Jeg er meget vel med på, at formålsparagraffen for og lovgivningen bag sektorforskningsinstitutionerne er meget bred. Det er klart. Men tilbage bliver spørgsmålet: Når Risø f.eks. vil udvikle en metode, som de selv skriver, der kan understøtte strategiske beslutninger med henblik på en kommercialisering af gensplejede planter, hvad enten man så karakteriserer det som værende på højt eller lavt niveau, finder ministeren ikke, at der så er en modsætning mellem at udføre en sådan aktivitet, som jo ikke blot er et led i en almindelig kommercialisering, men en understregning af, at nu vil man træffe strategiske beslutninger herom; er der ikke en modsætning mellem det på den ene side og så det forhold, at Risø samtidig er en offentlig institution, der skal rådgive?

Spørgsmålet er så, hvor sektorforskningens særpræg bliver af, hvis den både skal rådgive

og markedsføre, og jeg antager, at hvis den f.eks. skal rådgive omkring gensplejsning, skal det være på et rimelig uvildigt grundlag. Finder ministeren, at det kan lade sig gøre at rådgive på et uvildigt grundlag, hvis man har fingrene så at sige meget langt nede i klejnekassen?

Forskningsministeren (Birte Weiss):

Jeg mener ikke, at adgangen til at udføre indtægtsdækket virksomhed har noget som helst med at have fingrene nede i klejnekassen at gøre.

Det er en ret, som universiteterne har, og det er en ret, som sektorforskningsinstitutionerne har, og dermed er der også udviklet et til tider meget fornuftigt samarbejde mellem det private erhvervsliv og folk, der i perioder forsker for det private og i andre perioder forsker for et universitet eller en sektorforskningsinstitution.

Der er jo også tale om, at der kan være blandingstilfælde, og som hr. Søren Kolstrup ved, er der i øjeblikket et arbejde i gang med at lave et regelsæt, der præciserer, hvordan en lang række ting på det område skal foregå.

Men når jeg bliver spurgt, om jeg mener, at der er en modsætning mellem de forskellige typer funktioner, så synes jeg, at erfaringerne viser, at det er der normalt aldrig, og at der reelt er tale om en helt fornuftig udveksling af erfaringer mellem forskellige sektorer.

Søren Kolstrup (EL):

Jeg tror, vi går videre til næste spørgsmål, idet jeg blot konstaterer, at det forhold at have flere roller er meget krævende for en institution, og ministeren har meget, meget stor tillid til sektorforskningsinstitutionernes evne til, kan jeg forstå, at kunne varetage så mange forskellige roller.

Forskningsministeren (Birte Weiss):

Jeg har tillid til forskerne, og jeg har tillid til sektorforskningsinstitutionerne, og det er, når det kommer til stykket, et af de allerallervæsentligste spørgsmål i de mange debatter, vi fører her i disse måneder om, hvordan et samarbejde mellem det offentligt finansierede forskningsapparat, hvis jeg må bruge det udtryk, og private, der ønsker rekvireret forskning udført, skal være.

Dér er det naturligvis også vigtigt, at der inden for forskningsverdenen er selvjustits, og at man stiller meget skrappe krav til hinanden, og

vi skal nok også holde øje med, at der bliver levet op til de skrappe krav.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1847

9) Til forskningsministeren af:

Søren Kolstrup (EL):

»Vil ministeren med udgangspunkt i de i spørgsmål nr. S 1846 nævnte tilfælde præcisere de gældende spilleregler for offentlige forskningsinstitutioners virke, så man hindrer, at disse for fremtiden anvender ressourcer på markedsføring af et givet produkt eller en given teknologi?«

Søren Kolstrup (EL):

Lad blot ministeren svare.

Forskningsministeren (Birte Weiss):

Det kan jeg gøre ganske kort, for jeg kan i virkeligheden kun henvise til den meningsudveksling, vi netop har haft.

Søren Kolstrup (EL):

Men ministeren var netop inde på, at det fordrer selvjustits, og at det kræver en meget høj grad af bevidsthed. Kan ministeren oplyse, i hvilket omfang de regler, som man nu er på vej til at udarbejde, hvad angår øget offentlighed, vil kunne harmonere så at sige med det kommercielle sigte?

Er det ikke korrekt opfattet, at der simpelt hen er en grænse for, hvor meget offentlighed der kan kræves, jo mere man går ind og påtager sig kommercielle opgaver? Og i forlængelse deraf: Er det så ikke korrekt, at der kan komme til at ligge en modsætning mellem kravet om offentlighed og kravet om: Værsgo at bedriv noget kommerciel virksomhed?

Forskningsministeren (Birte Weiss):

Med hensyn til offentliggørelse af forskningsresultater ligger det jo helt klart, at hvor der er tale om rent offentligt finansieret forskning, skal forskningsresultaterne offentliggøres hurtigt.

Når der er tale om rekvireret forskning, det vil sige forskning, hvor det fuldt og helt er betalt af rekvirenten, er der ikke på forhånd nogen regler eller nogen lovbestemmelser, der taler om, hvordan offentliggørelse skal finde sted.

Det kan finde sted, men der er ikke noget krav om det.

Så er der det virkelig interessante: Det er midterzonen, det er dér, hvor der er tale om delvis offentlig og delvis privat finansiering, og det er på det område, vi nu er i gang med at diskutere med universiteter og forskningsverdenen og en lang række andre, hvordan et sådant regelsæt, eller vi kan kalde det en slags idealkontrakt, kan tage sig ud, og jeg glæder mig til at orientere Folketinget og Forskningsudvalget om det resultat, man når frem til.

Søren Kolstrup (EL):

Jeg er enig med ministeren i, at det virkelig spændende er, hvor der er den blandede finansiering.

Kan ministeren som udgangspunkt give løfte om, at såfremt det offentlige skyder penge ind i et projekt, skal man så at sige have noget tilbage, og det noget, man skal have tilbage, er vel netop en eller anden form for offentlighed, således at det gør en forskel i forhold til det rent privatfinansierede?

Forskningsministeren (Birte Weiss):

Ja, det kan jeg fuldstændig bekræfte. I det øjeblik, der er tale om, at der er offentlige penge med i det, så manglede det da bare andet. Selvfølgelig skal der ske en offentliggørelse af forskningsresultatet, men dér, hvor det bliver virkelig svært, er jo, hvor der er tale om forskning, som fører til, at der skal udtages patenter og den slags, og derfor er det svært at sætte en på forhånd i loven fastsat grænse for, hvor lang tid, der må gå, inden forskningsresultatet kan offentliggøres, fordi den tid, der skal gå til at søge patentet, selvfølgelig også skal indregnes.

Men jeg kan helt bekræfte, at naturligvis skal forskningsresultater, hvor der har været offentlige penge med i billedet, da ud til befolkningen. Det er jo en vigtig del af selve forskningens væsen, at den ikke blot skal gøre eksperterne klogere, men at den også gerne skal gøre omverdenen klogere.

Søren Kolstrup (EL):

Jeg takker for svaret, idet det er min politiske vurdering, at der er et pænt stykke politisk arbejde at gøre i at få dette princip, som ministeren har tilkendegivet, ført ud i livet, men jeg vil gerne medvirke til at fastholde det princip. Og det kunne da være smukt, selv om vi har forskellig tilgang til problemet omkring sektor-

forskningsinstitutionerne, at vi i det mindste er enige om dette element.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1859

10) Til trafikministeren af:

Hanne Severinsen (V):

»Hvorledes harmonerer ministerens udtalelser om, at ATC-sikring af de jyske jernbanesidelinjer, dækkende kun 10 pct. af befolkningen, er som at »skyde gråspurve med kanoner« med regeringens almindelige holdning om at undgå »skævvridning« af Danmark?»

Hanne Severinsen (V):

Med billederne af den voldsomme ulykke ved Kølkevar var det lidt chokerende at høre ministeren udtale, at det kun var 2 pct. af befolkningen, der var omfattet af de banestrækninger, for der er jo også en slags mennesker, og statsministeren har flere gange, når man har angrebet regeringen for, at man skævvred dette land, sagt, at det var der slet ikke tale om.

Så jeg håber, at ministeren kan afkræfte, at man synes, at 10 pct. af befolkningen er »kun«, når det drejer sig om noget så vigtigt som sikkerhed for den kollektive trafik.

Trafikministeren (Jacob Buksti):

Jeg vil gerne, som jeg allerede tidligere har gjort det, starte med at udtrykke min oprigtige medfølelse og deltagelse over for de pårørende til de omkomne, personalet og de passagerer, der er blevet berørt af ulykken.

Så vil jeg også gerne takke spørgeren helt oprigtigt for spørgsmålet, for det giver mig anledning til at præcisere min udtalelse, og jeg vil i den sammenhæng gerne gøre opmærksom på, at i det meget korte indslag, hvor jeg interviewes, er den pågældende sætning klippet ud af en større sammenhæng.

Jeg vil også gerne sige, at meget har jeg oplevet i mit tidligere liv som politisk ordfører, mange gange er man blevet både misforstået, fejlfortolket og klippet ind i en sammenhæng, men jeg skal ikke lægge skjul på, at lige præcis det her anser jeg for at være den groveste form for klipping, jeg nogen sinde har været udsat for, også hvis man ser på, hvad jeg i øvrigt har givet udtryk for i forbindelse med den tragiske ulykke, og det kan man bare forvise sig om

ved at se den pressemeddelelse, som allerede er blevet sendt ud.

Jeg er – og det har jeg understreget hele tiden – meget optaget af, at togsikkerheden er den bedst mulige, og det slog jeg også fast i den pågældende pressemeddelelse. Mit sigte med udtalelsen var, at vi ikke skal drage forhastede konklusioner. Det vigtigste var og er at afvente den tekniske rapport om ulykken og dens årsager.

Det vigtigste og overordnede mål er at sikre den maksimale banesikkerhed på alle jernbanestrækninger i Danmark, altså også de mindre trafikerede strækninger. Det har jeg også hele tiden slået fast, også i det pågældende stærkt redigerede interview.

Men vi skal ikke risikere, at diskussionen om optimering af sikkerheden på jernbanen stopper, såfremt man alene koncentrerer sig om ATC, hvor installeringen af ATC er rasende dyr. Kan man derimod bruge billigere systemer, er det mere realistisk med en udbygning af togsikkerhedssystemet også på de mindre trafikerede baner.

Der har under ledelse af Jernbanetilsynet i de seneste 2 år været gennemført et pilotprojekt på Hornbækbanen med henblik på at teste anvendeligheden på privatbanerne af et mindre avanceret, men betydeligt billigere togsikkerhedssystem, det såkaldte ATP-system, vel at mærke det system, som nogle, når de taler om ATC, faktisk henviser til.

Det er nemlig sådan, at systemet – altså ATP – standser togene, hvis man kører forbi et signal, i modsætning til ATC, som jo er udviklet som et system, der kontrollerer hastigheder. Derfor er ATC et system, som installeres på baner, hvor man må køre mere end 140 km/t., mens ATP kan bruges isoleret ved indkørsel og udkørsel fra stationer ved, at der standses ved et signal, men uden at det i øvrigt regulerer hastigheden.

Pilotprojektet er faldet heldigt ud, og derfor er det også hensigten, at det her ATP-system skal færdiginstalleres på hele den pågældende bane i juli. Derudover er det regeringens plan, at strækningen Odense-Ringe skal udstyres med ATP-systemet med henblik på afprøvning af samspillet mellem en strækning med ATP og tog med ATC-udstyr.

Endvidere er det regeringens plan at igangsætte et pilotprojekt på strækningen Hillerød-Helsingør med henblik på testning af samspillet mellem tog med ATP og ATC på strækningen

Snekkersten-Helsingør. Regeringen vil gøre alt for at søge begge disse forsøg fremrykket.

Endelig er der en tredje mulighed, der også kan vise sig at være billigere. Det vil være at afvente færdigudviklingen af et fælleseuropæisk togsikringssystem, togkontrolsystem, forkortet ETCS, der har den store fordel, at det kan komme til at fungere sammen med og i samspil med de øvrige europæiske jernbaners togkontrolsystemer.

For at få afvejning af alle disse muligheder mod hinanden, mod de økonomiske rammer og behovet for øget sikkerhed, har jeg allerede igangsat et arbejde med udformning af en samlet strategi på området.

Min udtalelse er således ikke udtryk for ringeagt for det behov for sikkerhed, som befolkningen langs de jyske sidebaner føler, men udtryk for ønsket om realistiske og velovervejede løsninger.

Og jeg har da også allerede indkaldt Folketingets partier til en drøftelse af problemerne og ser frem til i denne forbindelse at afprøve de politiske og økonomiske muligheder for en hurtig udbygning af togsikkerheden i Danmark, for det er jo det, det til syvende og sidst handler om.

Hanne Severinsen (V):

Jeg takker for svaret.

Nogle af de ting, som blev nævnt, indgår jo også i næste spørgsmål, men det er da altid meget rart at høre, at den udtalelse var klippet.

Vi har selvfølgelig alle sammen været ude for, at der bliver klippet. Men det var en meget uheldig udtalelse, for den falder lige midt i diskussioner om mange andre ting, der netop gælder det skæve Danmark, og så føler man jo, at det her med kun at være 10 pct., måske kan være noget, der forstærker.

Men jeg siger tak for den del af svaret.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1860

11) Til trafikministeren af:

Hanne Severinsen (V):

»Vil ministeren drage omsorg for, at en jernbanesikkerhedsrapport udarbejdet af akademiingeniør Jens Lindhard i 1996 danner grundlag for hurtige overvejelser om en opgradering af sikkerheden på banelinjerne i Midt- og Vestjyl-

land, bl.a. på grund af de seneste jernbaneulykker?«

Skriftlig begrundelse

Ovennævnte rapport, der er refereret i Jyllands-Posten den 3. marts i år, undersøgte de tekniske og økonomiske konsekvenser af indførelse af sikkerhedssystemet ATC på DSB's sidebaner i Midt- og Vestjylland. Rapporten konkluderede, at på dette tidspunkt ville en opgradering af sikkerheden på alle mindre jernbanestrækninger vest for Storebælt maksimalt koste 102 mio. kr.

Specielt strækningen Vejle-Struer vil det ifølge artiklen i Jyllands-Posten maksimalt koste 32 mio. kr. at sikre. Det ville have givet et overskud på mindst 20 mio. kr. at ATC-sikre denne strækning, idet der både i 1995 og altså nu i 2000 er sket alvorlige ulykker på strækningen. Ved ulykken i Jelling i 1995 blev to regionaltoget svært beskadiget, og 53 passagerer blev kvæstet, deraf adskillige meget hårdt. Ved ulykken forleden i Kølvrå blev ligeledes to regionaltoget svært beskadiget, tre personer dræbt og 39 passagerer kvæstet, deraf flere meget hårdt.

Hanne Severinsen (V):

Årsagen til det her spørgsmål er jo, at man kan læse i Jyllands-Posten, at der faktisk i 4 år har ligget et forslag i Banestyrelsen, og at man faktisk har kunnet opnå den sikkerhed, som vi taler om, for 102 mio. kr.

Nu er det ikke, fordi jeg nødvendigvis tror, at det beløb er præcist, men man har jo lavet nogle undersøgelser – den pågældende som et afgangsprojekt – hvor det viser sig, at bare en enkelt banestrækning som Vejle-Struer ville koste 31 mio. kr., og det er vel nogenlunde, hvad det har kostet i ulykker. Så det er jo noget, der hurtigt har tjent sig ind igen. Så jeg vil bede ministeren forklare, hvorfor vi ikke rigtig har fået det på bordet.

Trafikministeren (Jacob Buksti):

Jeg tror, jeg reagerede på samme måde som spørgeren, da jeg så den pågældende artikel i Jyllands-Posten, for hvis det var sådan, at man kunne klare hele ATC-udbygningen for 102 mio. kr., så var der i hvert fald sparet temmelig meget i forhold til de beregninger, som jeg har fået.

Så derfor vil jeg sige, at jeg allerede har bedt om, at man undersøger sagen nærmere, og det, der sigtes til, er en afgangsupgave, som Jens Lindhard lavede i 1996 ved Aalborg Universitet.

Hverken Banestyrelsen eller Jernbanetilsynet er i besiddelse af denne opgave og har heller ikke været det. Men vi er i gang med at se, om vi kan rekvirere den, så den på linje med andet materiale kan indgå i arbejdet med udformning af den strategi for området, som jeg nævnte under mit svar på forrige spørgsmål.

Det har jeg allerede taget initiativ til, i øvrigt også før spørgsmålet blev stillet, og det vil indgå i det statuspapir, som skal danne basis for drøftelserne mellem de politiske partier, som jeg som nævnt under besvarelsen af det tidligere spørgsmål allerede har indkaldt til.

Jeg vil også gerne sige til spørgeren, at der eksisterer mange talberegninger og mange størrelser i den offentlige debat. Bare for at give spørgeren en fornemmelse af variationen kan jeg sige, at jeg har kunnet se, at i Herning Folkeblad siges det, at man ville kunne lave en fuld ATC-dækning af banestrækningen mellem Vejle og Struer for 32 mio. kr. De beregninger, der ligger fra Banestyrelsen i dag, viser, at det ikke kan gøres under 415 mio. kr.

Hanne Severinsen (V):

Det, som jo er akademiingeniør Jens Lindhards pointe – og i øvrigt har man sendt opgaven til Jernbanetilsynet for 4 år siden, men den er åbenbart blevet væk – er, at man jo har indført det i togene, så det er altså Banestyrelsen, som mangler sin del.

Derfor er synspunktet, at man altså overvurderer de her ting. Så synes jeg i øvrigt også, hvis vi skal snakke prioritering, at man jo også bør tage hensyn til, at en enkeltbane alt andet lige må være mere farlig end en dobbeltbane, så derfor bør man måske også se på, om vi skal have en anden prioritering. Men det glæder mig da, at ministeren nu vil se på rapporten og få den vurderet.

Trafikministeren (Jacob Buksti):

Jamen igen er jeg sådan set meget glad for spørgsmålet. Det er meget teknisk kompliceret det her. Det er rigtigt, at der i de fleste af lokomotiverne i dag er installeret ATC, men det virker bare ikke, hvis der ikke også er det apparatur, som ligger i banerne, og det er faktisk det, som koster de mange penge. Det er derfor, pro-

blemet i forbindelse med udbygningen af de her ting er en lille smule svært at vurdere på den konkrete banestrækning.

De tal, som er fremlagt for mig for nærværende, er behæftet med meget, meget stor usikkerhed, vil jeg gerne sige. Men en total ATC-dækning af det, der er tilbage af baner i Danmark, vil koste omkring 2,3 mia. kr. Derfor siger jeg, at man i stedet for må gå ind og diskutere de banestrækninger, som også fru Hanne Severinsen er interesseret i, og det drejer sig om at sikre, at sikkerheden er i orden.

Jeg anerkender klart, at netop når der kun er ét spor, er der altså en risiko for, at der er to tog på den samme strækning på samme tid, og det vil jo ikke være godt. At man dér går ind og ser på ATC, som installeres for omkring en fjerdedel af den pris, er den diskussion, jeg godt vil have undersøgt sammen med de andre muligheder, som vi har en fælles interesse i, så vi kan få gang i en fuld dækning til gavn for jernbanesikkerheden i det her land. For det er den kollektive trafik, det handler om, også i de tyndbefolkede områder.

Hanne Severinsen (V):

Det tilsagn takker jeg selvfølgelig for. Og jeg synes, at ministeren virkelig skal sørge for, at hans ministerium ikke af en eller anden prestigegrund, eller fordi man har sat noget andet i gang, forsømmer at få det her belyst, om ikke andet så af uafhængige eksperter.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1877

12) Til justitsministeren af:

Frank Aaen (EL):

»Vil ministeren i forlængelse af besvarelsen af spørgsmål nr. S 1561 redegøre for årsagen til, at Justitsministeriet ikke efterlever arkivlovens bestemmelser om efter 30 år at aflevere arkivalier til offentligt arkiv, og uddybe, hvilke typer sager der er tale om?«

Frank Aaen (EL):

Der er jo i denne her tid en meget bred interesse for vores historie og for at få adgang til de arkiver, som kan belyse perioder i vores historie, og vi ved, at regeringen ved flere lejligheder har understreget, at den ønskede, at der skulle være en ordentlig adgang til de arkivalier, der er.

Derfor bliver vi selvfølgelig lidt forundrede, når vi i et svar kan få at vide, at der ligger et arkiv i Justitsministeriet fra besættelsestiden, som offentligheden indtil videre ikke har haft adgang til. Derfor vil vi gerne have at vide, hvorfor de arkivalier ikke er afleveret i henhold til arkivlovens bestemmelser, og også gerne have at vide, hvad det er for en type sager, det drejer sig om.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Efter arkivlovens § 13 skal en statslig myndighed aflevere sine arkivalier til Statens Arkiver, inden de er 30 år gamle, medmindre modstående hensyn gør sig gældende. Der gælder således ikke efter arkivloven en ubetinget afleveringsfrist efter 30 år. Inden for disse rammer opbevarer Justitsministeriet da også fortsat en række arkivalier, som er mere end 30 år gamle.

Når det er sagt, kan jeg oplyse, at Justitsministeriet til brug for PET-kommissionens undersøgelse er i færd med at foretage en gennemgang af en række ældre arkivalier, som fortsat opbevares af Justitsministeriet. Det er i forbindelse med denne gennemgang konstateret, at der på et fjernarkiv hos Politiets Efterretningstjeneste for ministeriet gennem længere tid bl.a. har været opbevaret en begrænset samling dokumenter, der hidrører fra tiden omkring besættelsen.

Som nævnt i min besvarelse af spørgsmål nr. S 1561 fra hr. Frank Aaen er der tale om dokumenter, der primært har tilknytning til politiets virksomhed. Jeg kan supplerende oplyse, at der bl.a. både er tale om dokumenter, der omhandler mere generelle forhold vedrørende politiets virksomhed, og dokumenter indeholdende oplysninger om konkrete straffesager og enkeltpersoner.

Justitsministeriet har nu taget skridt til at drøfte spørgsmålet om aflevering af de pågældende materialer med Rigsarkivet. En eventuel aflevering vil dog ikke komme til at omfatte de arveretlige sager, som også er omtalt i min besvarelse af spørgsmål nr. S 1561, idet de pågældende sager har betydning for ministeriets sagsbehandling i dag. Der er tale om sager vedrørende kongelige boer, som opbevares med henblik på at kunne danne fortilfælde i forhold til sager af tilsvarende karakter i dag.

Frank Aaen (EL):

Tak for svaret! Jeg vil sige, at det er oplagt, at sager, der stadig væk er verserende i en eller anden forstand, kan man selvfølgelig – sådan er

det jo også med arkivloven – stadig væk have liggende i det enkelte ministerium. Den anden undtagelse, altså i tilfælde af modstående hensyn, står også i arkivloven, det er også klart.

Men hvordan kan man vide, at der har været modstående hensyn, når man tilsyneladende ikke er klar over, hvilket materiale det drejer sig om? Der må have været lavet en konkret vurdering på et tidspunkt. Så kunne vi ikke komme lidt dybere ind i det? Er der lavet en konkret vurdering, eller har man bare puttet det her væk i modstrid med arkivlovens bestemmelser?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Som jeg allerede sagde indledningsvis, skal statslige myndigheder efter arkivlovens § 13 aflevere sine arkivalier til Statens Arkiver, inden de er 30 år gamle, medmindre modstående hensyn gør sig gældende, som også hr. Frank Aaen sagde. Der er vi så enige, dér læser vi arkivloven på samme vis.

I Kulturministeriets arkivbekendtgørelse er der fastsat nærmere regler om tidspunktet for aflevering, herunder om de tilfælde, hvor en fravigelse af 30-års-reglen kan finde sted. Det fremgår således af bekendtgørelsen, at man efter drøftelse med Rigsarkivet bl.a. kan foretage senere aflevering, hvis der er tale om materiale af fortrolig karakter.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det omhandlede materiale er omfattet af adgang til at foretage senere aflevering, og at materialet således ikke er undergivet en 30-årig afleveringsfrist.

Jeg skal tilføje, at Rigsarkivet har meddelt, at man ikke har bemærkninger til Justitsministeriets opfattelse af dette spørgsmål.

Frank Aaen (EL):

Jeg må stadig væk fastholde, at hvis man skal gøre en vurdering gældende om, at der er modstående hensyn, der muliggør en fravigelse af 30-års-fristen, så må den naturligvis gives efter en konkret vurdering. Og når man over for Folketinget i det svar, der hidtil er givet, ikke er i stand til at give fyldestgørende oplysninger om, hvad det er for nogle sager, så kan jeg jo konkludere, at der ikke er sket nogen konkret vurdering. Derfor mener jeg stadig væk, at der er noget af det, der halter. Jeg forstår ikke, at ministeren ikke kan se, at der er et problem i, at man har undladt at efterleve arkivlovens bestemmelser.

Må jeg så opfølgende spørge: Hvornår havde man tænkt sig at gennemføre en aflevering til Rigsarkivet?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Vi drøfter det, som jeg sagde indledningsvis, med Rigsarkivet nu og afleverer de arkivalier fra den pågældende periode, som der ikke længere er mening i at have liggende i Justitsministeriet. Så snart vi har overstået de drøftelser med Rigsarkivet, vil vi træffe beslutning om at overføre dem til Rigsarkivet. Men Rigsarkivet har altså ikke haft anledning til at modsætte sig det synspunkt, som Justitsministeriet har gjort gældende, nemlig at arkivalierne, som vi har liggende, er omfattet af undtagelsesbestemmelsen for afleveringsfristen på de 30 år.

Nu ved jeg jo fra tidligere skriftlige besvarelser, jeg har givet til hr. Frank Aaen om den pågældende periode fra 1930 og op til 1955, at spørgerens interesse samler sig om værnemageri, om Industrisyndikatet. Jeg kan så oplyse over for hr. Frank Aaen, da det måske ikke er fremgået så præcist af mine tidligere skriftlige besvarelser, at i det arkivaliemateriale, som Justitsministeriet ligger inde med fra den pågældende periode, er der, som det er oplyst for mig, ikke noget materiale, der relaterer sig til den interesse, som spørgeren har haft for værnemageri under besættelsesperioden i Danmark.

Frank Aaen (EL):

Det kan vi jo så få vished om, når der er sket en endelig gennemgang af materialet. Det er jo helt korrekt, at det er vores interesse for værnemagersager, der fik os til at stille spørgsmålet, og vi fik det svar, der faktisk overraskede os.

Jeg vil bare sige, at vi vil følge det her op med et skriftligt spørgsmål til ministeren, hvor vi gerne vil have en redegørelse for, på hvilken måde man mener at kunne tolke arkivloven, sådan at man i de her tilfælde har kunnet fravige den generelle frist på 30 år.

Hermed sluttede spørgsmål.

Spm. nr. S 1878

13) Til justitsministeren af:

Frank Aaen (EL):

»Vil ministeren oplyse, hvilke sager vedrørende politiets virksomhed under besættelsen Justits-

ministeriet ikke har fundet det nødvendigt at aflevere til offentligt arkiv?«

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg kan henvise spørgeren til min besvarelse af det foregående spørgsmål, som jo i høj grad også knytter sig til besvarelsen af dette spørgsmål.

Som jeg har oplyst, er der bl.a. både tale om dokumenter, der omhandler mere generelle forhold vedrørende politiets virksomhed, og dokumenter indeholdende oplysninger om konkrete straffesager og enkeltpersoner.

I øvrigt kan jeg oplyse, at spørgsmålet om tilgængelighed til arkivmaterialet afgøres efter arkivlovens regler. Det gælder også i en situation som den foreliggende, hvor arkivmaterialet ikke er afleveret til Rigsarkivet. Det fremgår således af arkivlovens § 20, stk. 2, at den pågældende myndighed i sådanne tilfælde træffer afgørelse om arkivadgang efter drøftelser med Rigsarkivet. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at arkivlovens almindelige hensyn til tilgængelighed finder tilsvarende anvendelse ved myndighedernes afgørelse om arkivadgang.

En afgørelse om arkivadgang vil derfor efter arkivloven skulle træffes efter en konkret vurdering af ansøgningen og af det materiale, der ønskes adgang til. Jeg mener derfor ikke, at jeg i dag i Folketingets spørgetid kan redegøre mere detaljeret for indholdet af materialet.

Frank Aaen (EL):

Hvis ikke ministeren er i besiddelse af oplysninger, er det selvfølgelig ikke muligt at give oplysningerne videre; det er jeg med på. Men derfor vil jeg gerne bede ministeren bekræfte for det første, at der under alle omstændigheder oversendes en journal over alt det materiale, der ligger i de pågældende arkiver, så man er i stand til at se, hvad der er, og også, hvilke sager der ikke er tilgængelighed til. Det var den ene ting.

Og den anden ting er: Er ministeren ikke enig i, at når man tager stilling til tilgængelighed til materialet, også efter at det er overleveret til et arkiv, så kan den tilgængelighed ikke vurderes ud fra hensynet til myndighedens optræden, men alene ud fra f.eks. hensyn til personoplysninger? Og hvis det sidste er tilfældet, er ministeren da enig i, at det så nogle gange vil kunne betinge, at man anonymiserer materialet, og at man ikke kan afvise tilgængelighed generelt

under hensyn til, hvad myndigheder måtte have ønske om at skjule?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Det vil nok føre for vidt her i Folketingets spørgetid at gå igennem en anden ressortministers lovgivning og se på undtagelsesbestemmelserne, der ligger deri.

Jeg kan garantere spørgeren for, at Justitsministeriet til punkt og prikke overholder arkivlovens bestemmelser for arkivadgang, også i de tilfælde, hvor Justitsministeriet selv ligger inde med arkivalier, som er blevet mere end 30 år gamle.

De bestemmelser om undtagelse, der er, er bl.a., når det drejer sig om enkeltpersoner. Jeg har tilkendegivet, at det arkivaliemateriale, som Justitsministeriet på fjernarkiv ligger inde med for den pågældende periode, består af sager, der knytter sig til enkeltpersoner; det er straffesager, og det er andre sager, bl.a. arveretlige sager. Der kan også være sager, der knytter sig til rigets sikkerhed, og der kan være efterretningsmæssige spørgsmål, og dér vil der jo også være mulighed for undtagelser.

Men som sagt kan jeg som hovedbesvarelse af spørgsmålet oplyse, at vi er i gang med at se på, hvilken del af det begrænsede arkivaliemateriale, som Justitsministeriet ligger inde med fra den pågældende periode, vi nu kan overføre til Rigsarkivet, og hvad vi af flere grunde er nødt til fortsat at beholde i Justitsministeriets regi. Det er vi i gang med, og så snart vi har gennemført de drøftelser med Rigsarkivet, vil vi overføre det til Rigsarkivet.

Frank Aaen (EL):

Kan vi så i den forbindelse være sikre på, at vi får en journalliste over det materiale, man af en eller anden grund beslutter sig for at beholde i Justitsministeriet efter aftale med Rigsarkivet. Hvad er det for noget materiale, man beholder i ministeriet? Det var det ene opfølgende spørgsmål.

Det andet opfølgende spørgsmål er: Kan vi nu være sikre på med det, der henvises til i besvarelsenerne i dag, at vi dermed har fat i alt materiale beliggende i Justitsministeriet, som er mere end 30 år gammelt?

Justitsministeren (Frank Jensen):

På spørgsmålet om, hvorvidt spørgeren kan få en journaloversigt, kan jeg svare, at jeg selvføl-

gelig til enhver tid vil besvare de skriftlige spørgsmål, som hr. Frank Aaen vil stille, korrekt og ordentligt inden for rammerne af ministeransvarlighedsloven i overensstemmelse med både forvaltningsloven og arkivlovsbestemmelserne. Så i det omfang både offentlighedsloven og arkivloven osv. giver mig mulighed for at gå i dybden i skriftlig form over for hr. Frank Aaen, vil jeg naturligvis gøre det. Det har jeg gjort hidtil i de skriftlige besvarelser, netop i de meget specifikke spørgsmål, hr. Frank Aaen har stillet om arkivaliematerialet, når det drejer sig om værnemageri og Industri-syndikatet.

Jeg tror sådan set også, der implicit i de spørgsmål, som hr. Frank Aaen stillede her, ligger en tilfredshed med de besvarelser, der er givet hidtil, når man spørger specifikt. Når der spørges mere generelt, kommer jeg også til at svare mere generelt, selv om jeg så også har til ladet mig i dag at svare meget specifikt på, at der i det arkivaliemateriale for mig oplyst ikke er materiale, der knytter sig til værnemageri. Men det vil jeg gøre, og hvis hr. Frank Aaen stiller de skriftlige spørgsmål, så vil jeg besvare dem.

Frank Aaen (EL):

Der var lige et spørgsmål mere. Det går ud på, om man nu har fat i alle arkiver, der er mere end 30 år gamle. Eller sagt på en lidt mere ligefrem måde: Er der flere fjernarkiver i Justitsministeriet?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Nej, det er der ikke. Der er tale om, at der kan være arkivaliemateriale, der er overført til PET's fjernarkiv, altså Justitsministeriets fjernarkiv, der ligger i PET, Politiets Efterretningsstjeneste. Det er for mig oplyst det eneste arkivaliemateriale, som ligger i det fjernarkiv, som jeg her har beskrevet det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1879

14) Til justitsministeren af:

Frank Aaen (EL):

»Hvorledes vil ministeren garantere, at materialer, der ikke er afleveret til offentligt arkiv, ikke løbende er blevet eller vil blive tilintetgjort?«

Frank Aaen (EL):

Når vi stiller det her spørgsmål om tilintetgørelse, så er det selvfølgelig, fordi vi i nogle af de svar, vi tidligere har fået fra justitsministeren, har fået den oplysning, at arkivmaterialet var tilintetgjort efter aftale med arkivet eller på anden måde tilintetgjort. Vi synes selvfølgelig, når vi ser det, at det er lidt besynderligt, at åbenbart meget omfattende materiale vedrørende besættelsestiden og værnemagersagerne efter krigen er blevet tilintetgjort.

Så er det jo selvfølgelig sådan, at når der er tale om et arkiv, som vi indtil nu ikke har kendt, så er faren for, at der er sket tilintetgørelse, naturligvis større. Derfor det her spørgsmål til justitsministeren: Kan justitsministeren på nogen måde belyse, om der er sket tilintetgørelse af det materiale, der ligger i de sager, der nu er tilbage, og kan vi få – og det går jeg selvfølgelig ud fra – en garanti for, at der ikke vil ske tilintetgørelse fra nuværende tidspunkt og frem?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Efter arkivlovens § 9 skal myndighederne drage omsorg for, at deres arkivalier opbevares på betryggende måde. I Kulturministeriets bekendtgørelse vedrørende arkivloven, som er fastsat i medfør af arkivloven, er der i § 8 bestemt, at kassation af en statslig myndigheds arkivalier kun må finde sted efter bemyndigelse fra Statens Arkiver. En myndighed kan således ikke på egen hånd foretage kassation af arkivalier. Og når hr. Frank Aaen i dag henviser til en tidligere skriftlig besvarelse af det spørgsmål, så er det ikke kassation, der har fundet sted i Justitsministeriets regi.

Frank Aaen (EL):

Men er ministeren bekendt med, om man destruerer det materiale, der jo præcis ikke er blevet afleveret, og som der derfor heller ikke på nogen måde har kunnet være nogen aftale med Rigsarkivet om? Derfor er det jo meget interessant at vide, om der er sket tilintetgørelse af det her materiale frem til dags dato. Jeg synes selvfølgelig også for en ordens skyld, det er en god idé lige at få en bekræftelse på, at der ikke vil ske nogen destruktion af materiale fra nu af og frem til, at det er afleveret og der eventuelt er foretaget en aftale med Statens Arkiver. Men altså også hvad angår tiden op til nu: Kan vi regne med, at materialet er intakt, det, der er blevet afleveret?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg kan oplyse spørgeren om, at jeg har fuld tillid til, at tidligere medarbejdere, men også nuværende medarbejdere i Justitsministeriet ikke foretager eller har foretaget kassation af arkivalier i strid med arkivloven. Sådan er det jo. Jeg er nødt til at svare, hvad jeg ved, og dér er min viden, at det ikke tidligere er foregået, og at det heller ikke foregår i dag. Naturligvis overholder man gældende arkivlovsbestemmelser.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Bortfaldet spørgsmål

Spm. nr. S 1659

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Spørgsmål nr. S 1659, der er stillet til fødevareministeren af hr. Keld Albrechtsen, er taget tilbage af spørgeren. Spørgsmålet, der hermed er bortfaldet, lød således:

Til fødevareministeren (25/2 2000) af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Vil ministeren støtte lovforslag fra Enhedslisten om ændring af fødevarereloven, så fødevareregionerne kan offentliggøre kontrolresultater, og lovforslag fra Enhedslisten om forbud mod restkoncentrationer af lægemidler i animalske fødevarer?«

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 43:

Forespørgsel til ministeren for ligestilling [om FN's særlige samling den 5.-10. juni 2000 i New York Beijing + 5].

Af Helle Degn (S), Hanne Severinsen (V), Pernille Sams (KF), Anni Svanholt (SF), Peter Skaarup (DF), Mimi Jakobsen (CD), Elisabeth Arnold (RV), Søren Søndergaard (EL) og Tove Videbæk (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 2/3 2000).